
ANALÝZA EKONOMICKÝCH DOPADŮ LEGISLATIVNÍHO ZÁKAZU VYUŽÍVÁNÍ KLECOVÉHO CHOVU SLEPIC NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

DOC. ING. ONDŘEJ ČÁSTEK, PH.D.

ING. MGR. MAREK HRDINA

A KOLEKTIV

14. 2. 2020

OBSAH

MANAŽERSKÉ SHRnutí	2
Úvod	3
SOUČASNÝ STAV	4
A) POČET NOSNIC V ČR, OBJEM PRODUKCE VAJEC A ZPŮSOB CHOVU	4
B) AKTUÁLNÍ SROVNÁNÍ ČR A EU¹¹	6
C) VÝVOJ V EU 2010–2018	7
OBJEM PRODUKCE OVLIVNĚNÉ PŘÍPADNÝM LEGISLATIVNÍM ZÁKAZEM	9
ODHADOVANÉ NÁKLADY NA PŘESTAVBU CHOVŮ	10
EKONOMIKA BEZKLECOVÝCH CHOVŮ V ČESKÉM PROSTŘEDÍ	14
A) KAPITÁLOVÁ NÁROČNOST TRANZICE	15
B) PROVOZNÍ EKONOMIKA CHOVŮ	16
KONKURENCESCHOPNOST V RÁMCI JEDNOTNÉHO TRHU EU	17
VLIV ZÁKAZU KLECOVÉHO CHOVU NA DRŮBEŽÁŘSKÝ SEKTOR V RAKOUSKU	18
DOTAČNÍ PŘÍLEŽITOSTI A FINANČNÍ DOPAD NA ČESKÉ VEŘEJNÉ ROZPOČTY	19
A) PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2007–2013	19
B) PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2014–2020	20
C) PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2021–2027	20
ZÁVĚR	22
PŘÍLOHY	23

Manažerské shrnutí

- V České republice se v současné době chová zhruba 5 milionů nosnic v komerčních chovech, z toho 77 % v takzvaných obohacených klecových systémech.
- Ve srovnání s EU Česká republika zaostává v procentuálním zastoupení alternativních systémů produkce vajec (23 % vs. 50 %). Německo, Švédsko, Rakousko, Dánsko a Nizozemsko zaznamenávají podíl klecových chovů pod 20 %, přičemž domácí produkci vajec a míru soběstačnosti těchto zemí tato struktura negativně nezasáhla, naopak, většina z těchto zemí zaznamenává růst své produkce.
- Z důvodu korporátních závazků v ČR budou muset čeští producenti přeměnit minimálně 60 % své klecové produkce na bezklecovou do roku 2025. Případný legislativní zákaz tak funkčně ovlivní maximálně 40 % současné klecové produkce neboli 31 % celkové komerční produkce vajec v tuzemsku.
- Odhadované náklady na přestavbu veškerých klecových chovů na bezklecové se pohybují v intervalu 3,1 až 4,6 miliardy korun, což je o 1,5 až 2,3 miliardy více, než by čeští producenti kolem roku 2027 museli investovat do obnovy stávajících klecí. Návratnost této investice zajistí zvýšení prodejní ceny vejce o 20-40 haléřů.
- Přímé dopady legislativního zákazu od roku 2027, tedy celkovou výši nákladů, které producentům vzniknou navíc oproti variantě jeho nepřijetí (s ohledem na výše zmíněné závazky a nezbytnou obnovu zbývajících klecí), odhadujeme v intervalu 600 až 950 milionů korun.
- Výše zdrojů nutných k tranzici řádově nevybočuje z možností firem obstarat si kapitál v popsané výši, a to ani v případě nutnosti dluhového financování. V současnosti jsou firmy v dobré ekonomické kondici, jsou v majoritě ziskové a tranzice směřovaná k roku 2025/2027 významným způsobem neovlivní jejich vnitřní ekonomiky.
- Výrobní náklady na jedno vejce z halového neklecového chovu jsou pouze o 20-40 haléřů vyšší než u současných klecových chovů, a to při započítání výše uvedených investičních nákladů. K případnému zvýšení cen pro koncového spotřebitele o více než 40 haléřů není ekonomický důvod.
- Ačkoli pravidla pro dotační programy po roce 2021 stále nejsou finalizována, dá se předpokládat, že firmy budou moci na tranzici čerpat dotační prostředky, které budou kombinovat zdroje z fondů EU a státního rozpočtu.
- Lze očekávat, že na přestavbu chovů na bezklecové budou čeští producenti hledat dotační podporu výrazně snáze než v případě prosté obnovy klecových technologií po konci životnosti. Při vhodně nastavené dotační podpoře tak může být celková finanční zátěž pro české producenty fakticky totožná s variantou nedotované obnovy klecových technologií.
- Předpokládaná matice nákladů při očekávané dotační podpoře má pro jednotlivé zainteresované subjekty následující podobu:

TABULKA 1: PŘEDPOKLÁDANÁ MATICE NÁKLADŮ PŘI OČEKÁVANÉ DOTAČNÍ PODPOŘE

(Mld. Kč)	Celková tranzice		Tranzice v důsledku zákazu	
	Min	Max	Min	Max
Producenti	1,55	2,3	0,62	0,92
EU	0,78	1,15	0,31	0,46
Rozpočet ČR	0,78	1,15	0,31	0,46
Celkem	3,1	4,6	1,24	1,84

ÚVOD

Během roku 2018 v českém veřejném prostoru začala významně rezonovat otázka způsobů produkce vajec v drůbežářském průmyslu, a to zejména poté, co Česká televize zveřejnila tajně pořízené záběry z několika českých velkochovů, které ukazovaly znepokojující životní podmínky slepic v takzvaných klecových chovech¹. Tématu se dostala značná mediální pozornost, ze které mimo jiné vyplynulo, že většina českých spotřebitelů podporuje legislativní zákaz tohoto způsobu produkce vajec v ČR², na což reagovaly i mnohé velké obchodní řetězce (představující majoritu velkoodběratelů vajec v tuzemsku) veřejným závazkem, že do roku 2025 přestanou nabízet ve svých prodejnách vejce z těchto chovů³.

V souvislosti s výše zmíněným posléze vyvstala relevantní otázka, zda by rovněž i česká legislativa neměla následovat veřejné mínění a závazky učiněné významnými soukromými subjekty a podpořit nastolený trend kompletním legislativním zákazem klecových chovů v Česku a tím pádem následovat v tomto kroku některé západoevropské země (například Rakousko, Německo), které podobný krok učinily již v minulosti. V prosinci 2019 byl skupinou poslanců představen pozměňovací návrh⁴ na takový zákaz s účinností od roku 2027 a Sněmovna o něm bude hlasovat pravděpodobně na jaře 2020.

Z dosavadního jednání na tomto poli vyšlo nicméně najevo, že v českém prostředí neexistuje ucelenější práce, která by shrnovala, jaké by byly ekonomické dopady tohoto kroku na české drůbežáře, české veřejné rozpočty a v konečném důsledku i na české spotřebitele. Tato analýza si klade za cíl tuto znalostní mezeru vyplnit a na tyto otázky nabídnout relevantní odpovědi. Soustředit se přitom bude zejména na následující otázky:

1. KOLIKA PROCENT PRODUKCE SE REÁLNĚ DOTKNE LEGISLATIVNÍ ZÁKAZ (S OHLEDEM NA TO, ŽE ZNAČNÁ ČÁST PRODUKCE BY PŘEŠLA NA ALTERNATIVNÍ CHOVY⁵ I BEZ NĚJ V DŮSLEDKU KORPORÁTNÍCH ZÁVAZKŮ)?
2. JAKÉ JSOU ODHADOVANÉ NÁKLADY NA PŘESTAVBU CHOVŮ TÉ ČÁSTI PRODUKCE, KTERÉ SE REÁLNĚ DOTKNE LEGISLATIVNÍ ZÁKAZ (VIZ BOD 1)?
3. BUDOU PRO DOTČENÉ CHOVATELE NEZBYTNÉ INVESTICE DO PŘESTAVBY CHOVŮ V DŮSLEDKU LEGISLATIVNÍHO ZÁKAZU EKONOMICKY ÚNOSNÉ (S OHLEDEM NA EKONOMIKU CHOVŮ, EVROPSKOU KONKURENCI, DÉLKU PŘECHODNÉHO OBDOBÍ A OČEKÁVANÉ DOTACE)?
4. JAKÉ MOŽNOSTI DOTAČNÍ PODPORY SE NABÍZÍ PRO ČESKÉ ZEMĚDĚLCE V SOUVISLOSTI S PŘÍPADNOU TRANZICÍ A JAKÝ BY BYL DOPAD TÉTO PODPORY NA ČESKÉ VEŘEJNÉ ROZPOČTY?

¹ V rámci ČR hovoříme o takzvaných „obohacených klecových chovech“. Rozdíl mezi klasickým klecovým chovem a obohaceným klecovým chovem bude vysvětlen dále v textu.

² Viz například: <https://bit.ly/2P0zVQn>

³ Viz například: <https://bit.ly/2UXBSQ4>

⁴ Viz například: <https://bit.ly/2tNkgOs>

⁵ V rámci práce se výrazy „alternativní chovy“ a „bezklecové chovy“ používají jako synonyma, pod které lze dále zařadit typové podmnnožiny chovů, jako jsou halový (podestýlkový) chov, chov s volným výběhem nebo biochov. Tam, kde to bude potřeba, budeme specifikovat, který typ chovů máme přesně na mysli.

Autoři přitom věří, že výsledky předložené na základě empirické analýzy dostupných dat v této práci poslouží jako relevantní zdroj informací pro informované rozhodnutí českých zákonodárců ohledně dalšího osudu komerční produkce vajec na území ČR. Z důvodu co nejvyšší objektivity proto budou veškerá faktická a empirická tvrzení v této práci řádně označena původními zdroji a zároveň budou v této práci preferovány takové zdroje, které jsou snadno dohledatelné online, aby bylo možné libovolný údaj nezávisle ověřit. V případě, že se čtenáři bude zdát některé z tvrzení či faktů nedostatečně zdrojově podloženo, nabízíme možnost nás kdykoliv kontaktovat a danou problematiku objasnit.⁶

SOUČASNÝ STAV

A) POČET NOSNIC V ČR, OBJEM PRODUKCE VAJEC A ZPŮSOB CHOVU

Podle nejnovějších statistik Českého statistického úřadu za rok 2019 se během daného roku nacházelo na českém území v průměru 9,44 milionů nosnic, z toho **5,26 milionů v komerčním zemědělském sektoru** a 4,18 milionů v domácích chovech. Tyto nosnice za daný rok vyprodukovaly cca 2 362 milionů vajec, z toho v zemědělském sektoru šlo o 1 609 milionů a v domácích chovech o 753 milionů vajec. Přepočteno na nosnici tak slepice v zemědělském sektoru vyprodukovala za rok průměrně 306 vajec, slepice v domácnosti pak 180 vajec. Pro účely této analýzy jsou přitom podstatná pouze čísla z komerčních zemědělských chovů (jelikož to jsou právě komerční chovy, které by byly případným legislativním zásahem dotčeny) a je nutné mezi těmito statistikami rozlišovat. Pokud tedy nebude uvedeno jinak, tato analýza bude nadále pracovat pouze s daty za komerční sektor.

TABULKA 2: SNÁŠKA KONZUMNÍCH VAJEC V ROCE 2019, VČETNĚ ODHADU SNÁŠKY V DOMÁCNOSTECH

Yield of eggs for consumption in 2019, including households estimates

	Měřicí jednotka	Zemědělský sektor Agricultural sector	Odhad za domácnosti Households estimate	Celkem Total	Unit	
a	b	1	2	3	c	d
Průměrný stav nosnic	ks	5 259 592	4 181 003	9 440 595	head	Average number of laying hens
Celková snáška konzumních vajec	tis. ks	1 608 924	752 581	2 361 505	thous. pcs	Yield of eggs for consumption
Průměrná snáška vajec na nosnici	ks	305,9	180,0	250,1	pcs	Average egg yield per laying hen

Zdroj: ČSÚ⁷

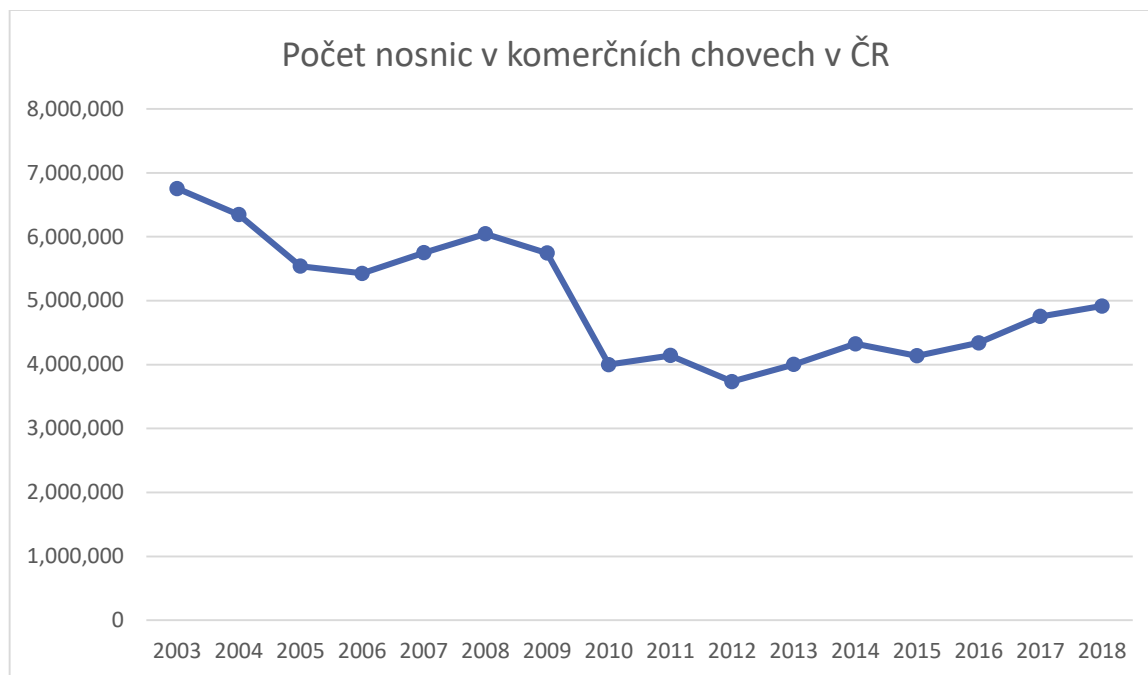
Zajímavostí daných statistik je, že počet nosnic v komerčních chovech zažívá od roku 2012, kdy vstoupila v platnost poslední změna legislativy ohledně způsobu chovů⁸, poměrně výrazný setrvalý růst a v roce 2019 počet těchto slepic překonal hranici pěti milionů, hodnoty, kterou české chovy naposledy vykazovaly v roce 2009.

⁶ Kontakt: doc. Ing. Ondřej Částek, Ph.D., e-mail: Ondrej.Castek@econ.muni.cz

⁷ Dostupné online na: <https://bit.ly/2SI1yAg>

⁸ Té se budeme věnovat níže v textu.

GRAF 1: POČET NOSNIC V KOMERČNÍCH CHOVECH V ČR

Zdroj: Viz příloha 1, vlastní zpracování

Z vývoje je patrné, že co se počtu chovaných nosnic týče, daný zemědělský sektor v minulosti ovlivnila daleko více ekonomická krize, než změna evropské legislativy v roce 2012, která měla výrazně marginálnější a krátkodobější efekt.

Soběstačnost České republiky v produkci vajec v roce 2019 **dosáhla 86,6 %**, což je o 0,9 % více než v roce předcházejícím, přičemž toto číslo je v posledních letech stabilní (od roku 2012 osciluje mezi 78 % a 87 %) a je možné tvrdit, že většina české produkce je rovněž spotřebována v ČR (vývoz je poměrně marginální položkou a představuje necelých 10 % celkové produkce, popřípadě 15 % komerční produkce, vyjdeme-li z logické úvahy, že produkce vajec v domácích chovech zůstává z absolutní majority v tuzemsku). Rozdíl mezi českou produkcí a spotřebou je suplován dovozem, a to zejména z Polska (cca 58 % dovozu), Lotyšska, Slovenska a Německa⁹. Přestože je možné říci, že poměr české soběstačnosti zaznamenal od roku 1993 propad z cca 100 % na 80 %, je třeba rovněž jedním dechem dodat, že na tomto jevu se významným způsobem podílí kromě snížení počtu nosnic v komerčních chovech i propad samozásobitelské produkce (o více než 50 %)¹⁰.

Co se způsobu chovu týče¹¹, **cca 77 % nosnic v rámci komerčního chovu v ČR se nachází v takzvaných obohacených klecových chovech**, 23 procent v neklecových halových chovech a 1 procento v ostatních alternativních chovech. Obohacené klecové chovy jsou od roku 2012 přitom minimální standard, který musí producenti vajec dodržovat¹², menší klece nejsou dle platné evropské legislativy přípustné. Pro další postup analýzy je tedy vhodné brát v potaz, že **23 % komerční produkce vajec v ČR** (tedy životní podmínky cca 1,2 milionů

⁹ Zdroj: <https://bit.ly/2Kzrris>, strana 16

¹⁰ Zdroj pro odstavec: viz příloha 1

¹¹ Zdroj pro odstavec: údaje poskytnuté z Ústřední evidence drůbeže

¹² Rozdíl mezi starými a novými (obohacenými) klecemi je hlavně v rozměru. V původních klecích byly slepice chovány na 550 cm čtverečních na jeden kus, od roku 2012 mají prostor k pohybu 750 centimetrů čtverečních na kus. Rozdíl tak činí 200 centimetrů čtverečních, což je v podstatě plocha ve tvaru obdélníku o stranách 20 x 10 centimetrů. Počet slepic ve zvětšených klecích je různý, v jedné kleci přebývá 15-30 slepic. Klece jsou dále nově vybaveny následujícími přídatnými zařízeními, do kterých patří: hrabiště – destička s drobným materiálem, která má sloužit k hrabání, snášková hnízda – prostor vybavený měkkou poduškou, díky němuž má mít nosnice určité soukromí pro snášení vajec. Součástí nové podoby klecí jsou také hřadla neboli bidýlka a na okraji klece pak kovové plíšky s drobnými dírkami určené na oškrabávání a zkracování drápků, aby nezarůstaly. Každá slepice tu má přístup ke dvěma pítům na vodu. (zdroj: <https://bit.ly/2FvqhSF>)

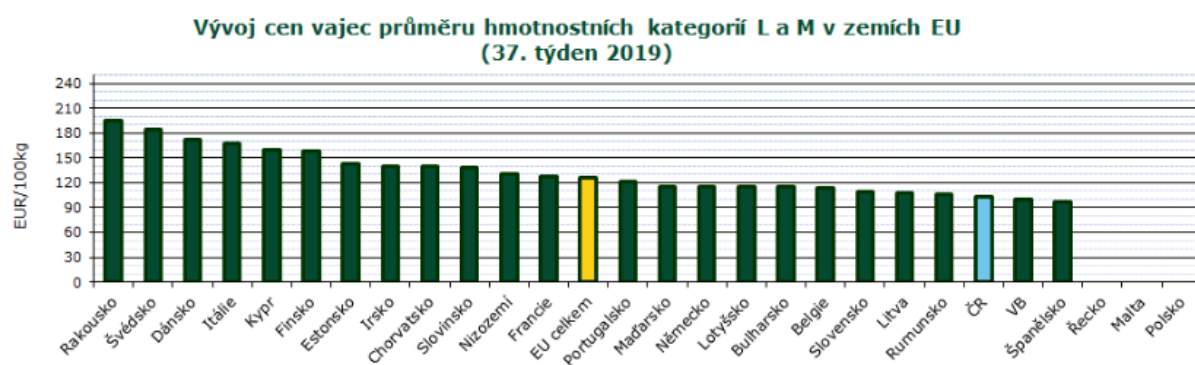
nosnic) již **v současné době splňuje** (či dokonce převyšuje) standardy, ke kterým by navrhovaná legislativní úprava směřovala.

B) AKTUÁLNÍ SROVNÁNÍ ČR A EU¹³

Srovnáme-li podíl na klecových chovech s ostatními zeměmi a průměrem EU, pak lze konstatovat, že **počet nosnic v rámci klecových chovů je v ČR významně nad průměrem EU** a v rámci EU dosahuje jednu z nejvyšších hodnot (významně vyšší čísla vykazují pouze Portugalsko, Litva a Malta, srovnatelná pak většina zemí východní Evropy). V rámci zemí původní EU15 má pouze Portugalsko vyšší podíl klecových chovů, ostatní země vykazují mnohem nižší podíl těchto nosnic. Méně než 20 % slepic v klecových chovech vykazují Německo, Rakousko, Dánsko, Nizozemsko, Švédsko a Lucembursko, přičemž u výše zmíněných zemí je možné pozorovat setrvalý pokles poměru klecových chovů, daných například v Německu a Rakousku jejich kompletním zákazem.

Není bez zajímavosti rovněž zmínit, že **Německo**, které k roku 2018 chovalo pouze 6,5 % nosnic v klecových chovech, je zároveň **druhým největším producentem vajec v Evropě** (po Francii) s cca 53,5 milionem nosnic a 13 % celoevropské produkce vajec, přičemž průměrná cena německých vajec byla v půlce roku 2018 pod průměrem EU a pouze o cca 15 procent vyšší než cena českých vajec¹⁴, což je vzhledem k cca o třetinu vyšší cenové úrovni v Německu oproti ČR¹⁵ poměrně překvapující fakt a je tedy možné tvrdit, že co se kupní síly týče, **německá vejce jsou levnější než česká**.

GRAF 2: VÝVOJ CENY VAJEC PRŮMĚRU HMOTNOSTNÍCH KATEGORIÍ L A M V ZEMÍCH EU

Zdroj: SZIF¹⁶

Srovnáme-li navíc průměrnou cenu vajec v daném období napříč EU, pak zjistíme, že nejdražší vejce bylo v půlce roku 2019 možno pořídit v Rakousku, naopak vejce ve Velké Británii (kde dokonce převažují chovy s volným venkovním výběhem¹⁷) patřila k těm nejlevnějším¹⁶. Je tedy možné konstatovat, že vzájemná korelace mezi způsobem chovu nosnic a cenou vajec není příliš silná a do konečné ceny budou vstupovat další, silnější proměnné. To nás vede k závěru, že celou problematiku cenotvorby vajec je třeba vnímat jako problematiku multifaktorovou a přestože je empiricky podloženo (jak předložíme níže v textu), že způsob chovu nosnic ovlivňuje produkční cenu vajec, **nelze jednoznačně tvrdit, že způsob chovu je klíčovým určujícím ukazatelem konečné ceny vajec pro spotřebitele**.

¹³ Data v následujících odstavcích vycházejí z dat Evropského statistického úřadu za rok 2018 (data za rok 2019 nebyla v době přípravy této analýzy ještě k dispozici) a jsou dostupná na <https://bit.ly/2BCVbXy>. Graficky rovněž viz příloha 2.

¹⁴ Zdroj viz obrázek níže

¹⁵ Zdroj: <https://bit.ly/2Czk7il>

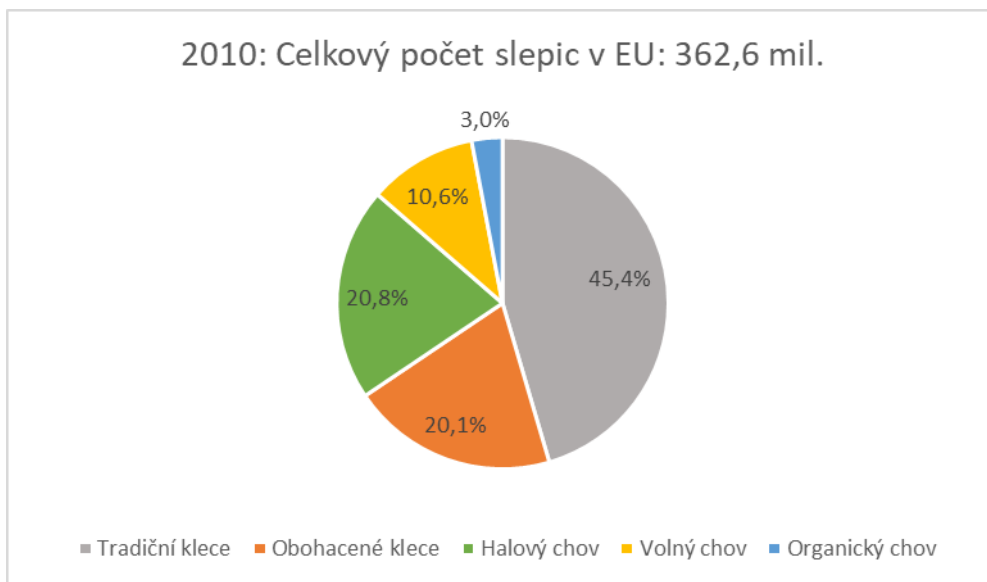
¹⁶ Dostupné online na: <https://bit.ly/38nzFnL>

¹⁷ <https://bit.ly/2BCVbXy>, viz též příloha 2

C) Vývoj v EU 2010–2018

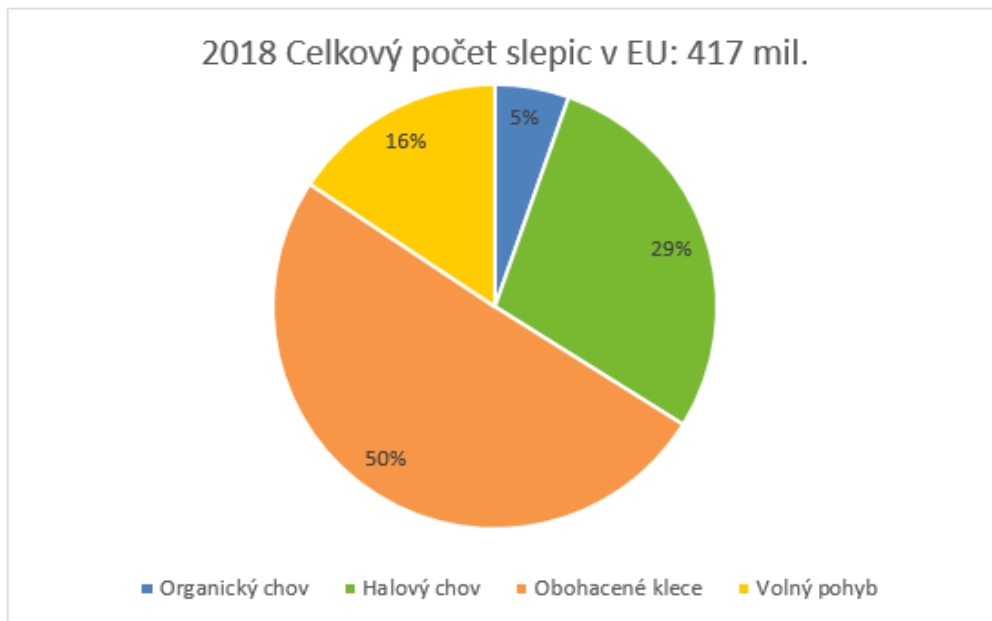
Zajímavý pohled nabízí i celkový vývoj počtu slepic v EU od roku 2010, tedy za období, které zahrnuje jak zákaz používání tradičních klecí na území Unie od roku 2012, tak celkový posun některých výše zmíněných zemí na kompletně bezklecové chovy:

GRAF 3: CELKOVÝ POČET NOSNIC V EU V ROCE 2010

Zdroj: <https://bit.ly/2YWBt92>

GRAF 4: CELKOVÝ POČET NOSNIC V EU V ROCE 2018

ZDROJ: VIZ PŘÍLOHA 2

Z výše představených dat je patrné, že i přes celkovou tranzici na obohacené klece vzrostl celkový počet nosnic v EU za dané období o téměř 55 milionů kusů neboli téměř o patnáct procent. Zároveň je možno pozorovat setrvalý nárůst alternativních systémů, a tudíž výrazný pokles produkce vajec z klecových chovů z 65,5 procent v roce 2010 na 50 procent o osm let později.

Výrazný nárůst v počtu nosnic je přitom možné pozorovat napříč zeměmi. V následující tabulce uvádíme vývoj počtu nosnic (v tisících kusech) u pěti vybraných zemí EU, které prošly/procházejí v daném období nejvýraznější tranzií od klasických klecových až po neklecové chovy¹⁸:

TABULKA 3: VÝVOJ POČTU NOSNIC (V TISÍCI KUSECH) V PĚTI VYBRANÝCH ZEMÍCH EU

Země	2010	2018	Delta 2010-2018	Delta v %
Německo	41 729	53 488	11 759	28 %
Nizozemsko	33 448	33 003	-445	-1 %
Švédsko	6 519	8 679	2 160	33 %
Rakousko	5 591	6 843	1 252	22 %
Dánsko	3 461	4 867	1 406	41 %

Zdroj: Viz poznámka¹⁹

U všech zemí s výjimkou Nizozemska je možné pozorovat nárůst počtu nosnic nad průměrem EU jak v absolutním, tak procentuálním vyjádření a celkový růst počtu nosnic u daných zemí ve výši téměř 15,5 milionu kusů se tak na celkovém růstu v EU podílel téměř 30 procenty. Německo, Švédsko a Rakousko se navíc ve stejném období zařadily mezi deset zemí EU s nejvyšším absolutním přírůstkem nosnic v chovech.

Pro úplnost je třeba dodat, že pro zachování stejného objemu produkce vajec v halových systémech oproti klecovému chovu je třeba celkový počet nosnic zvýšit o zhruba 3-4 procenta, čímž je kompenzována ztráta v průměrné snášce vajec při změně chovu²⁰. Proto je vhodné počet nosnic spojit do kontextu s vývojem celkové produkce vajec v dané zemi. Veřejně přístupné statistiky Evropské unie nicméně nabízejí takováto data pouze u zemí s nejvyšší produkcí vajec, mezi které z výše vybraných zemí patří pouze první tři uvedené (hodnota v tisících tun):

TABULKA 4: CELKOVÁ PRODUKCE VAJEC (V TISÍCÍCH TUN) V NĚMECKU, NIZOZEMSKU A ŠVÉDSKU

Země	2010	2018	Delta 2010-2018	Delta v %
Německo	793	906	113	14,2 %
Nizozemsko	713	703	-10	-1,4 %
Švédsko	111	141	30	27,0 %

Zdroj: Viz poznámka²¹

Z dat vyplývá, že vývoj celkové produkce vajec víceméně koreluje s vývojem počtu nosnic a s výjimkou Nizozemska, kde produkce jen nepatrně klesla a lze tak hovořit spíše o stagnaci, je možné vysledovat jednoznačný nárůst produkce vajec ve sledovaných zemích.

Z takto pojaté analýzy samozřejmě nelze dělat podrobné závěry, jelikož vztah mezi počtem nosnic a celkovou produkcí vajec není vztahem se dokonalou korelací²², nicméně obecně je možné tvrdit, že **země, které ve sledovaném období prošly/procházejí tranzií na bezklecové chovy, nezaznamenaly v kontextu celé EU žádný významný propad ve velikosti svých produkčních kapacit**, naopak s výjimkou Nizozemska lze hovořit o přesném opaku. Za bezprecedentní lze přitom označit zejména případ Německa, které se v daném období

¹⁸ Pro úplnost je třeba dodat, že podobně výrazný pokles slepic v klecových chovech v daném období kromě pěti zemí v tabulce vykazují rovněž Lucembursko. V případě Lucemburska se nicméně jedná o marginální velikost produkce, a tudíž nereprezentativní příklad.

¹⁹ Zdroj: <https://bit.ly/2ScqCxc> a tabulka 2

²⁰ Viz například <https://bit.ly/2CDQIU5>. Je třeba vzít do úvahy rovněž fakt, že dané země často zvyšují rovněž produkci ve volných a BIO chovech, kde je průměrná roční snáška na slepici procentuálně nižší, než zmiňovaných 3-4 %, které popisují rozdíl ve snášce mezi chovem v obohacených klecích a halovým chovem.

²¹ Zdroj: <https://bit.ly/2ScqCxc>, <https://bit.ly/2BCVbXy> a <https://bit.ly/2tLHJQ2>

²² Do daného vztahu vstupuje mnoho jiných faktorů, jako jsou například úspory z rozsahu, typ bezklecového chovu, cenotvorba a vliv prémiových (zejména BIO) produktů, spotřebitelská poptávka a mnohé další.

podílelo na celkovém růstu počtu nosnic v EU více než 20 procenty a celkově navíc zvýšilo svůj podíl na evropském trhu s prodanými vejci z 9,1 procent v roce 2010 na 13 procent v roce 2018²³. Podobně významný růst je navíc možné zaznamenat i v případě Švédska (byť zde hovoříme o mnohonásobně menším trhu) a lze se domnívat, že podobných výsledků dosáhly rovněž Rakousko a Dánsko.

OBJEM PRODUKCE OVLIVNĚNÉ PŘÍPADNÝM LEGISLATIVNÍM ZÁKAZEM

Jak jsme představili již v minulé kapitole, podle dostupných nejaktuálnějších údajů (data za rok 2019) je v České republice v komerčních chovech celkem 77 procent nosnic chováno v rámci obohacených klecových chovů a zároveň většina české produkce je spotřebována v tuzemsku. Toto druhé zjištění je velmi důležité k posouzení efektu, který na české producenty bude mít vývoj na trhu, který se uskuteční bez ohledu na případné zásahy ze strany státu.

V současné době totiž platí, že většina tuzemských retailových řetězců se zavázala, že do roku 2025 přestane kompletně nabízet ve svých prodejnách vejce z klecových chovů. Do února 2020 tyto své závazky potvrdily²⁴ Tesco, Globus, Albert, Lidl, Kaufland, Penny Market, Billa, Makro, COOP, Rohlik.cz a Košík.cz (poslední dvě jmenované společnosti přestaly klecová vejce prodávat již v průběhu roku 2019), které celkově představují **více než 90 procent velikosti retailové trhu** v České republice, očištěného o řetězce, které ve svém sortimentu vejce nenabízejí (například řetězec GECO, který se zaměřuje na prodej tabáku a tisku, či drogeristické řetězce Solvent a dm)²⁵.

Protože v současnosti není v českém prostoru detailní statistika toho, kam čeští producenti svá vejce dodávají, obrátili jsme se přímo na konkrétní řetězce s žádostí o informace, kolik vajec z klecových chovů průměrně ve svých prodejnách za rok prodají a kolik z těchto vajec pochází od českých dodavatelů. Z osmi oslovených řetězců jsme obdrželi celkem šest odpovědí, data od zbylých dvou řetězců jsme extrapolovali na základě celkového obratu daného řetězce na českém trhu²⁶. Zároveň v některých případech byla data poskytnuta pouze s ujištěním, že budou součástí hromadné statistiky a nikoliv samostatně, a v některých případech byla poskytnuta data pouze o celkovém prodeji vajec, bez informací o zemi původu. V takovém případě jsme se dané poměry české vs. zahraniční produkce snažili dohledat z dřívějších vyjádření daných řetězců²⁷, popřípadě stanovili konzervativní poměr 7:3 pro českou produkci.

Na základě poskytnutých dat je přitom možné tvrdit, že zkoumané řetězce prodaly v roce 2017 (data za rok 2018 neměla většina řetězců v době výzkumu ještě k dispozici) cca 800 – 820 milionů kusů vajec, z čehož 570 – 590 milionů kusů představovaly prodeje od českých dodavatelů z klecových chovů. Porovnáme-li toto číslo s celkovou snáškou vajec v zemědělském sektoru v ČR v roce 2017 ve výši 1 469 milionů kusů²⁸, dojdeme k závěru, že se jedná o cca 40 % produkce českých zemědělců neboli cca 45 % současné české komerční produkce vajec z klecových chovů.

Dále je třeba nicméně dodat, že **uvedené číslo zahrnuje pouze prodeje kusových vajec**, většinou velikosti M a L, a to pouze v retailových řetězcích (tedy například nezahrnuje internetové prodejny). Mimo tato vejce směřuje značná část produkce rovněž k výrobcům potravin, která vejce využívají pro výrobu svých výrobků, a to buď formou celých vajec, nebo vaječných výrobků, tedy například tzv. vaječné melanže²⁹, sušených vajec apod. Vezmeme-li dále do úvahy, že: A) mimo retailové řetězce se nákup vajec z klecových chovů zavázala ukončit

²³ Zdroj: <https://bit.ly/2YWBt92> a <https://bit.ly/2BCVbXy>

²⁴ Zdroje například: <https://bit.ly/2UXBSQ4>, <https://bit.ly/2Uiqzoq>, <https://bit.ly/2YgGiUd>

²⁵ Zdroj: <https://bit.ly/2CM6Cwn>

²⁶ Zdroj: tamtéž

²⁷ Např. <https://bit.ly/2Fxm5y> a <https://bit.ly/2TT3wB4>

²⁸ Zdroj: <https://bit.ly/2HBHgFj>

²⁹ Vaječná melanž jsou technologicky zpracovaná vejce zbavená skořápek a ve většině případů pasterovaná. Technologický proces výroby vaječné melanže v sobě zahrnuje vyklepnutí vajec ze skořápek, filtraci, pasterizaci a plnění do nádob.

i celá řada významných producentů potravin (například Mondelez, Nestlé, Dr. Oetker, Mars, Danone, Unilever, Subway či Mr. Baker)³⁰; B) Část produkce je ovlivněna korporátními závazky nepřímo³¹, pak je možné i při zachování konzervativní logiky tvrdit, že **minimálně dalších 10 % produkce klecových vajec bude ovlivněno korporátními závazky tuzemských firem nad rámec závazků učiněných retailovými společnostmi.**

Dalším významným vlivem, který je třeba vzít v potaz, je část produkce určená na export, tedy cca 15 % veškeré komerční produkce (viz předchozí kapitola). V rámci vývozu vajec podle dat za první tři kvartály roku 2019 připadá zhruba 58,7 % objemu exportu na vejce násadová, zhruba 31,8 % na vejce konzumní, zejména čerstvá, a zhruba 9,5 % vývozu na vaječné hmoty.³² Co se cílových destinací týče, v případě násadových vajec většina exportu směřuje do Ruska, zatímco konzumní vejce a vaječné hmoty směřovaly téměř výhradně do zemí EU, zejména na Slovensko, do Německa, Polska a Rakouska³³. Z dosavadního vývoje v rámci korporátních závazků přitom vyplývá, že společnosti, které takovýto závazek učinily v rámci České republiky, tento závazek v majoritě případů logicky aplikují na celou Střední Evropu, tedy na území, kde směřuje většina českého vývozu jiných než násadových vajec³⁴. Kombinací výše uvedených dat a předpokladů je tedy možné předpokládat, že **korporátní závazky se dotknou alespoň čtvrtiny až třetiny exportu, tedy zhruba 5 % celkové komerční produkce z klecových chovů**³⁵.

Celkově shrnuje množství produkce ovlivněné korporátními závazky následující tabulka:

TABULKA 5: PRODUKCE OVLIVNĚNÁ KORPORÁTNÍMI ZÁVAZKY

Titul ovlivnění	Výš ovlivnění (v %) celkové tuzemské produkce klecových vajec
Korporátní závazky – retail	45 %
Korporátní závazky – ostatní ³⁶	10 %
Korporátní závazky – zahraničí	5 %
Celkem	60 %

Z výše uvedeného tudíž vyplývá závěr, že **případný legislativní zákaz klecového chovu na území ČR se dotkne maximálně 40 procent takto chovaných nosnic, neboli maximálně 31 procent všech nosnic chovaných v tuzemsku v komerčních chovech**, jelikož nejméně 60 procent produkce budou čeští producenti nuceni předělat na bezklecové již v rámci vývoje na trhu.

ODHADOVANÉ NÁKLADY NA PŘESTAVBU CHOVŮ

Finanční aspekty případné tranzice se dají zjednodušit do dvou hlavních problematik, které prozkoumáme v následujících třech kapitolách. Prvním aspektem je otázka kapitálových investičních prostředků, které bude třeba vynaložit na počátku tranzice pro celkovou proměnu podmínek chovu a zjednodušeně se tedy jedná o otázku „kolik to celé bude stát“ a zda si takovou tranzici čeští chovatelé mohou dovolit s ohledem na celkovou finanční situaci, minulé investice, možné dotační podpory ze strany státu a EU a s ohledem na fakt, že významnou část tranzice budou muset provést bez ohledu na případný legislativní zásah jako důsledek tržních tlaků. Druhým

³⁰ Kompletní seznam je možné najít na <https://bit.ly/2HJRnrv> a <https://bit.ly/2OJMW24>

³¹ Retailoví obchodníci prodávají ve svých obchodech téměř výhradně vejce velikosti M a L. Každá snáška nosnic ovšem kromě těchto vajec produkuje i určité malé procento vajec menších (S), větších (XL), nedostatečné jakosti, či jinak nestandardních, která se v běžných obchodech téměř neprodávají. Takováto vejce se posléze upravují na vaječné produkty, nicméně jsou zároveň integrální součástí logiky každého chovu. V závislosti na kvalitě produkce přitom takovéto případy tvoří zhruba 3–6 procent celé snášky. Viz: <https://bit.ly/2UrnfrQ>, strana 48

³² Zdroj: <https://bit.ly/37MEarq>

³³ Zdroj: <https://bit.ly/37MEarq>

³⁴ Viz například <https://bit.ly/2P4ylyr>; <https://bit.ly/2lqknV6>

³⁵ Zároveň se rovněž českým producentům z titulu korporátních závazků otevírá možnost nahradit vejce importovaná do České republiky ze zahraničí, jelikož ta pocházejí v majoritní většině se zemí, kde stále převládá klecový chov drůbeže (zejména Polsko). Tato „díra na trhu“, která bude muset být vyplněna, je přitom co se objemu týče až 4krát větší než možnosti ztracené exportem.

³⁶ Odhad

aspektem je pak celková ekonomika chovů po tranzici, tedy zejména ekonomická udržitelnost produkce a koncová cena vajec pro spotřebitele, tedy otázka „zda a o kolik toto opatření zdraží vejce“.

Prvotní investice nutná do přestavby vyplývá z celkové logiky chovu jako takového a z nutné investice zejména do celkové velikosti prostor určených pro chov. Obecně lze říci, že samotná změna technologie je v poměru k cenám technologií pro klecové chovy srovnatelně nákladnou záležitostí (laicky si lze představit jako odstranění dosavadních klecí a jejich nahrazení strukturami a technologiemi umožňující volný chov), nicméně vzhledem k faktu, že v neklecových chovech je na stejné ploše možné logicky chovat výrazně nižší množství nosnic (srovnejte obrázky 1 a 2 na následující stránce), je potřeba pro zachování stejného množství produkce investovat do rozšíření prostor. Dostupné zdroje se přitom shodují, že **rozdíly v nákladech výstavby** mezi obohaceným klecovým chovem a chovem neklecovým od základu („ze zelené louky“) **je 30 – 50 % v neprospěch neklecového chovu.**³⁷

³⁷ Například: <https://bit.ly/2Fx65QD> (strana 39); <https://bit.ly/2HNICNw>; <https://bit.ly/2CDQIUu>; <https://bit.ly/2FwkzAe>

OBRÁZEK 1: SLEPICE V OBOHACENÝCH KLECOVÝCH CHOVECH

OBRÁZEK 2: SLEPICE V NEKLECOVÉM HALOVÉM CHOVU

Poměr mezi jednotlivými složkami kapitálových nákladů mezi investicí do obohacených klecí či neklecového chovu o stejné produkční kapacitě je možné orientačně představit následovně (čísla vyjadřují poměr mezi kapitálovou investicí do dané složky u technologie obohacené klece vs investicí do dané složky u neklecového halového chovu):

TABULKA 6: POMĚR MEZI JEDNOTLIVÝMI SLOŽKAMI KAPITÁLOVÝCH NÁKLADŮ

	Obohacená klec	Neklecový chov
Cena půdy	1	2
Budova	1	2
Vybavení	1	1,3-1,5
Nosnice	1	1,05
Další náklady	1	1,1
Celkový poměr	1	1,3-1,5

Zdroj: Viz poznámka 38, vlastní přepočít

Celkovou cenu nutné tranzice v Česku je možné odhadovat na základě obvyklých kapitálových nákladů na jednotku produkce (jedno ustájovací místo) z údajů od výrobců chovných technologií, které jsme za tímto účelem oslovili, normativních nákladů dle pravidel pro poskytování dotací i tranzic, které již proběhly v zahraničí.

Pro výpočet řádových pravděpodobných nákladů na 100% tranzici v ČR jsme vyšli z předpokladu 5,26 milionů slepic v komerčních chovech na území ČR a roční produkce vajec z komerčních chovů 1 609 milionů kusů³⁸, přičemž tyto hodnoty jsme ponížili o 23 procent, což odpovídá procentuální hodnotě nosnic, které se již v současné době nachází mimo klecové chovy. Dále jsme přičetli 10 % s ohledem na nižší snášku v bezklecových chovech (viz str. 8) a také na to, že vycházíme z průměrných stavů nosnic, kdežto ustájovací místa musí být logicky připravena pro jejich nejvyšší počet na začátku snášky³⁹.

Zároveň je třeba vzít v úvahu skutečnost, že přestavba chovů nosnic si **jako nepřímý výdaj vyžádá též přestavbu odchovů kuřic**, které musí být od vylíhnutí chovány ve stejné technologii, aby byl následný chov funkční. Ačkoli statistiky ČSÚ o stavech drůbeže nezahrnují aktuální statistiky o počtech kuřic, lze v následujících výpočtech pro zjednodušení vyjít z předpokladu, že stavy kuřic jsou zhruba třetinové oproti stavům nosnic⁴⁰. V dalších výpočtech proto budeme vycházet z odhadovaného počtu cca. 4,5 milionů nosnic a 1,5 milionů kuřic, kterých se tranzice bude týkat.

Pro co nejpřesnější odhad nákladů jsme oslovili v Česku působící výrobce technologií i další relevantní subjekty a dále vyšli z veřejných vyjádření zástupců Českomoravské drůbežářské unie a normativních nákladů na ustájovací místo podle pravidel pro poskytování dotací z Programu rozvoje venkova. Ze získaných dat lze dovodit následující:⁴¹

- Náklady na pořízení voliérové technologie se pohybují mezi 370-500 Kč na jedno ustájovací místo pro nosnici, ve srovnání s 320-450 Kč na jedno ustájovací místo v případě obohacených klecí.

³⁸ V obou případech se jedná o data za rok 2019 prezentovaná v úvodu práce

³⁹ Počítáme s kompenzací 4 % za nižší snášku a 6 % za vyšší stavy na začátku snášky oproti průměru (údaje o mortalitě se mezi různými zdroji liší, ale obecně jsou v jednotkách procent, viz např. <https://bit.ly/2vz5NpA>)

⁴⁰ Kuřice jsou naskladňovány v 17-18 týdnech (zdroj: MANAGEMENT GUIDE. Cuxhaven: Lohmann Tierzucht GmbH, 2011), snáškové období následně trvá 11 až 16 měsíců (zdroj: VÝMOLA, Jarmil, Drůbež na farmách a v drobném chovu. Jílové u Prahy: Apros, 1994, 192 s. ISBN 80-901100-4-5). Snáškové období je tedy zhruba trojnásobné oproti délce předsnáškového chovu kuřic, a je proto racionální předpokládat, že jedna hala pro kuřice dokáže obsloužit tři haly pro nosnice.

⁴¹ Není-li uvedeno jinak, zdrojem jsou údaje poskytnuté výrobcí technologií Kovobel a Big Dutchman. Uvedené údaje zároveň víceméně odpovídají částkám, které lze vyčíst ze dvou evropských případových studií: 1) Wageningen Economic Research - €26,32 na jedno ustájovací místo na zelené louce (<https://bit.ly/2CDluoH> - součet položek na straně 41), 2) Chorvatsko – Luneta - €35,09 na jedno ustájovací místo na zelené louce (<https://bit.ly/2CDQIUu> - započítány investiční náklady na budovy, pozemky, technologii a ostatní)

- Stavební náklady na jedno ustájovací místo pro nosnici se pohybují mezi 290-500 Kč.⁴² V případě budování chovu na zelené louce tak lze předpokládat celkové náklady ve výši 660-1000 Kč na jedno ustájovací místo.
- V případě kuřic jsou náklady na jedno ustájovací místo zhruba poloviční oproti nosnicím.
- V případě využití existujících budov, které byly projektovány pro klecový chov, lze při využití voliérové technologie chovat na stejné ploše o 50-60 % méně slepic ve srovnání s klecovým chovem.
- Mnohé existující budovy jsou pro voliérové technologie nevhodné z důvodu zastaralosti (nevyhovující ventilace, mikroklima atd.).

Uvažujeme-li tedy 4,5 miliony nosnic a 1,5 miliony kuřic v klecových chovech, dostáváme se na 6 milionů nosnic a kuřic, pro které je třeba vybudovat nová ustájovací místa. Z toho zhruba 2 miliony nosnic a 650 tisíc kuřic by mohlo být umístěno v existujících budovách, ale z důvodu zastaralosti budov toto číslo snižujeme na polovinu s tím, že pro zbylých 3,5 milionů nosnic a 1,1 milionu kuřic bude třeba vybudovat ustájovací místa v nových budovách. **S využitím výše popsaných nákladů na ustájovací místa tak lze vypočíst celkové náklady na transformaci v intervalu 3,1 – 4,6 miliardy korun.**

Takto vypočtené náklady jsou v souladu s odhadem, který v minulosti přinesla Česká televize⁴³ a rovněž v souladu s předpokladem, že investiční náklady na bezklecové chovy pro stejný objem produkce jsou cca 1,3 – 1,5 krát vyšší než pro dosažení stejné produkce za použití obohacených klecových chovů, vyjdeme-li z faktu, že náklady na transformaci na obohacené klecové systémy před rokem 2012 byly cca 2,8 miliardy korun⁴⁴. Naopak odhady uváděné Českomoravskou Drůbežářskou unií (až 6 miliard korun)⁴⁵ se na základě dohledatelných zdrojů jeví jako značně nadsazené a bez relevantních faktických podkladů.

Dále je třeba vzít v potaz skutečnosti uváděné v předchozí kapitole, tedy že alespoň 60 % chovů budou muset chovatelé předělat na bezklecové již v důsledku vývoje na straně poptávky, bez ohledu na případné legislativní zásahy ze strany státu. Převvedeno na čísla to znamená, že **přímé náklady potenciálního zákazu klecových chovů by se pohybovaly v řádu 1,2 – 1,8 miliardy korun.**

V neposlední řadě je nutno vzít do úvahy patnáctiletou životnost stávajících klecových technologií⁴⁶ a s tím související fakt, že kolem roku 2027 by čeští producenti museli i v případě, že by chtěli v klecovém chovu pokračovat, vynaložit značné prostředky na jejich obnovu. S využitím výše uvedených nákladů klecových technologií⁴⁷ by se jednalo o zhruba 1,6 až 2,3 miliardy korun, které by musely být investovány do jejich výměny v případě, že by k žádné tranzici nedošlo.

Lze tak uzavřít, že tranzice bude pro české producenty oproti variantě obnovy klecových technologií **představovat zvýšený výdaj v rozmezí 1,5 až 2,3 miliardy korun, z čehož pouze 600 až 950 milionů korun lze považovat za přímý důsledek legislativního zákazu**, což pro představu odpovídá zhruba dvěma měsícům nákladů pro státní rozpočet pro slevy na jízdné pro děti, mládež a seniory.

⁴² Zdroje: 1) Podmínky pro poskytování dotací z PRV, 7. kolo, kód 007, stavební náklady pro nosnice (<https://bit.ly/2UTfRom>), 2) údaje od výrobce technologií Kovobel

⁴³ Zdroj: <https://bit.ly/2TUK0V0>

⁴⁴ Zdroj: <https://bit.ly/2JBRffl>

⁴⁵ Uvádí Gabriela Dlouhá v pořadu České televize (<https://bit.ly/2TUK0V0>)

⁴⁶ Zdroj: údaje od výrobců technologií, viz též např. <https://bit.ly/31Ds0yZ>, strana 15

⁴⁷ Zde opět počítáme s navýšením počtu nosnic o 6 % oproti průměrným stavům - viz pozn. 44

EKONOMIKA BEZKLECOVÝCH CHOVŮ V ČESKÉM PROSTŘEDÍ

A) KAPITÁLOVÁ NÁROČNOST TRANZICE

Pro následující analýzu jsme vyšli ze seznamu producentů vajec na stránkách Českomoravské Drůbežářské unie⁴⁸, který jsme porovnali a případně doplnili o seznam členů unie chovající nosnou drůbež⁴⁹. U uvedených producentů vajec jsme se pokusili dohledat nejaktuálnější zveřejněné účetní závěrky za období 2015–2018⁵⁰ a do analýzy zařadili všechny ty subjekty, jejichž účetní závěrky byly nalezeny a které obsahují plnohodnotné účetní informace, tedy zveřejněnou jak rozvahu a výkaz zisků a ztráty, tak přílohu k účetní závěrce. Celkem se jedná o 25 subjektů a jejich plný seznam je možné nalézt v příloze 3 této práce.

Klíčové ukazatele, které jsme u každé ze společností sledovali, byly následující:

1. **Tržby za dané období** – Indikují celkovou velikost společnosti a v kombinaci s výsledkem hospodaření rovněž i procentuální ziskovost firmy.
2. **Provozní výsledek hospodaření** – Indikuje ziskovost firmy z běžných operací, tedy očištěný o méně standardní finanční operace.
3. **Odpisy dlouhodobého majetku** – Indikují kapitálové výdaje učiněné v minulosti, které sice vstupují do výsledku hospodaření, ale nemají peněžní efekt. (Tj. firma s velkými odpisy může být provozně ztrátová, ale stále generovat pozitivní cashflow).
4. **Výsledek hospodaření před zdaněním** – Provozní výsledek hospodaření + méně časté a nestandardní operace.
5. **Relevantní dlouhodobé závazky** – Ukazují zadluženost firmy z titulů půjček na financování minulých investic.

Z dostupných dat je přitom možné vyčíst následující⁵¹: Obecně jsou firmy v současné době ve velmi solidní kondici. Celkový provozní výsledek hospodaření sledovaných firem za rok 2018 činil cca 992 milionů korun, **výsledek hospodaření před zdaněním pak 620 milionů korun**, což je o něco méně než v rekordním roce 2017, nicméně stále skoro dvojnásobek roku 2016. Vyjma třech společností **dosáhly všechny společnosti kladných výsledků hospodaření s průměrným provozním hospodářským výsledkem 24,8 milionů korun** (v přechodném roce 30,3 milionu korun). Průměrná provozní marže společností je 10 %. Přestože je třeba rovněž říci, že mnoho společností má produkci vajec pouze jako jednu z více oblastí své činnosti, většina společností je pro své majitele a akcionáře schopná produkovat poměrně stabilní a vysoké zisky.

Ke konci roku 2018 evidovaly zkoumané společnosti relevantní **dlouhodobé závazky průměrné výši 39,4 milionů s průměrnou splatností tři až pět let**. Dlouhodobé závazky mají klesající tendenci. Může jít o splacení bankovních závazků za investice, které byly nutné v roce 2012, kdy proběhla změna legislativy. Tyto dlouhodobé závazky by společnosti neměly mít problém splatit, **průměrná doba splacení dlouhodobých závazků za využití dosažených zisků je sice 11 let**, ten je ale zkreslen společností Vema Chrudim, která vykázala v roce 2018 zisk pouze 200 tisíc při dlouhodobých závazcích ve výši 35 milionů. Více vypovídající je proto medián 2,8 let. Společnosti tak při správném manažerském plánování nebudou mít v absolutní většině případů problém dosáhnout v období okolo roku 2025 na nové kolo dluhového financování tam, kde to bude potřeba (v některých případech účetní závěrky indikují možnost financovat nové investiční aktivity z vlastních zdrojů).

Společnosti odepsaly v roce 2018 do nákladů formou odpisů 463 milionů korun, přičemž **průměrná odpisová**

⁴⁸ Zdroj: <https://bit.ly/2UP7g36>

⁴⁹ Zdroj: <https://bit.ly/2FvminY>

⁵⁰ Většina z nich je veřejně dostupná skrz www.justice.cz

⁵¹ Následující odstavce vycházejí zdrojově z dat zveřejněných v plné podobě v příloze 3 této práce

doba majetku je 5-12 let. Celkové odpisy oproti minulému roku stouply o cca 77 milionů. Na delší časový úsek se odepisují pouze stavby a budovy. Investiční náklady spojené s přestavbou chovů v roce 2012 tak budou odepsány nejpozději do roku 2024 a jejich ekonomická životnost vyprší před případnou platností nové legislativní úpravy. Jedinou výjimku tvoří pouze případné nově postavené stavby, haly a budovy, které lze nicméně ekonomicky využívat i v případě bezklecových chovů.

Na základě dostupných účetních dat je tak možné jednoznačně říci, že investice do drůbežářských chovů učiněné do roku 2012 nebudou žádným způsobem negativně ovlivňovat ekonomiku chovů po roce 2025/2027 a **společnosti budou ekonomicky schopné investovat v tomto období do nových technologií**, a to často dokonce s využitím vlastního kapitálu. Tam, kde to nebude možné, mají společnosti dostatek času doplatit stávající úvěry a připravit se na možnost dluhového financování formou například nových úvěrů, přičemž obecně lze tvrdit, že čím větší daná společnost je, tím více je finančně způsobilá se na tranzici podílet z vlastních zdrojů. **Výše zdrojů nutných k tranzici** (tedy 3,1 – 4,6 mld. korun) rovněž **řádově nevybočuje z možností firem obstarat si kapitál v této výši**, a to ani v případě nutnosti dluhového financování (tj. Z důvodu nedostatku vlastních prostředků), jak dále rozvádíme na následujících stránkách (fungující provozní ekonomika chovů plus možnost dotačních příležitostí do předpokládané výše až 50 procent uznatelných nákladů).

V neposlední řadě je třeba vzít v potaz již zmíněný fakt, že samotné technologické vybavení obohacených klecí má předpokládanou životnost zhruba 15 let, po které je potřeba počítat s obnovou technologického zařízení. Jestliže tedy byla většina obohacených klecí uvedena do provozu v letech 2010-2012 v důsledku zákazu neobohacených klecí v roce 2012, společnosti budou postaveny před nutností jejich obnovy v období let 2025–2027, což je v souladu s odpisovými dobami (většinou 10–12 let), které společnosti u svých aktiv využívají. **Dá se tedy se značnou jistotou vyvozovat, že vnitřní ekonomiky podniků s nutností větších kapitálových výdajů v tomto období počítají a případný legislativní zásah směřovaný do roku 2027 v principu toto plánování nenaruší.**

TABULKA 7: SROVNÁNÍ KLÍČOVÝCH UKAZATELŮ U ČESKÝCH PRODUCENTŮ VAJEC MEZI 2015-2018

Rok	Tržby	Výkonová spotřeba	Osobní náklady	Provozní výsledek hospodaření	Odpisy	EBIDTA	Provozní marže v %	Výsledek hospodaření před zdaněním	HV jako % z tržeb	Relevantní dlouhodobé závazky	Splacení dlouhodobých závazků z HV
Průměr 2015	CZK 298 078	CZK 249 613	CZK 32 099	CZK 11 016	CZK 13 438	CZK 24 454	5%	CZK 9 425	4%	CZK 47 939	2
Průměr 2016	CZK 306 958	CZK 259 005	CZK 33 799	CZK 14 598	CZK 13 465	CZK 28 063	5%	CZK 13 444	4%	CZK 54 881	9
Průměr 2017	CZK 330 296	CZK 273 846	CZK 37 359	CZK 30 397	CZK 15 501	CZK 45 899	10%	CZK 27 962	9%	CZK 35 715	3
Průměr 2018	CZK 309 760	CZK 264 156	CZK 38 427	CZK 24 820	CZK 18 559	CZK 43 379	10%	CZK 15 106	6%	CZK 39 390	11

B) PROVOZNÍ EKONOMIKA CHOVŮ

Provozní ekonomika chovů a rozdíl v nákladech na produkci vejce z rozdílných typů chovů je v odborné literatuře velmi dobře pokryta a jak v odborných člancích, tak v online zdrojích je možné nalézt celou řadu prací věnující se tomuto tématu. Pokud jde o produkční náklady bezklecových chovů, lze na základě dostupných dat vyvodit, že jsou o cca. 5-10 % vyšší než v případě chovů v obohacených klecích.⁵² Statistiky o nákladovosti zemědělských komodit, které vytváří a pravidelně publikuje Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI), uvádí náklady na jedno vejce bez amortizace 1,45 korun za kus.⁵³ U bezklecových chovů tak předpokládáme navýšení produkčních nákladů o 7 až 15 haléřů na jedno vejce.

⁵² Zdroje: např. 1) Časopis Drůbežář 2/2018 - Vliv systému ustájení na welfare a užitkovost slepic nosného typu, 2) Agronomativy - <https://bit.ly/2HkC8TZ>

⁵³ Zdroj: <https://bit.ly/39yFf6F>

Pokud jde o investiční náklady, zde předpokládáme pro zjednodušení dobu odpisování 10 let a úvěrové financování při ročním úroku cca. 5 %.⁵⁴ Vyjdeme-li z průměrných stavů nosnic v klecových chovech (4,05 mil.) a průměrné roční snášky nosnice (306 vajec), předpokládáme 12,4 miliard vajec snesených za 10 let. Při očekávaném navýšení celkových investičních výdajů v důsledku tranzice v řádu o 1,5 až 2,3 mld korun a cca. 5 % úroku je možno odhadnout, že se tyto zvýšené výdaje projeví v navýšení nákladů na jedno vejce o 15 až 24 haléřů.

Při započtení investičních i produkčních nákladů tak lze uzavřít, že v důsledku tranzice dojde ke zvýšení výrobní ceny vejce o zhruba 20 až 40 haléřů. Tomuto odhadu odpovídají i dostupné případové studie z jiných evropských zemí,⁵⁵ stejně jako opakovaná mediální vyjádření předsedkyně Českomoravské drůbežářské unie Gabriely Dlouhé⁵⁶ i samotných producentů, kteří své chovy nedávno přestavěli⁵⁷.

Jako mylnou je tak možné označit úvahu, že případný 100% přechod na bezklecovou produkci by znamenal výrazně zvýšení ceny vajec. Současný cenový diferenciál mezi běžnými vejci a alternativní nabídkou (vejce z podestýlky, BIO vejce apod.) je významně ovlivněn cenovou marží, kterou si zejména velké řetězce k takovýmto produktům účtují, jelikož je považují za tzv. prémiový produkt⁵⁸. S přechodem na bezklecovou produkci by se z takovýchto vajec z důvodu absence levnější alternativy stal produkt běžný a přejal by logiku cenotvorby současné nabídky běžných (klecových) vajec. I v případě, že by jak producenti, tak obchodní řetězce přenesly plný vliv zvýšené ceny produkce na zákazníka, **nelze tudíž předpokládat zdražení vejce o více než 20 – 40 haléřů za kus.**

KONKURENCESCHOPNOST V RÁMCI JEDNOTNÉHO TRHU EU

V případě přijetí legislativního zákazu klecových chovů nosnic se nabízí otázka, nakolik bude ovlivněna konkurenceschopnost českých producentů s ohledem na skutečnost, že v rámci jednotného trhu EU bude nadále možné do Česka dovážet vejce z jiných členských států, ve kterých bude klecový chov nadále povolen. Na první pohled staví takový legislativní zásah české producenty do konkurenční nevýhody, protože na rozdíl od zahraničních producentů nebudou moci vyrábět vejce nejlevnějším možným způsobem.

V první řadě je třeba připomenout, že tato otázka je relevantní pouze pro max. 40 % aktuální české produkce vajec, neboť zbývající část je již nyní dodávána odběratelům, kteří se zavázali přestat klecová vejce nakupovat a levnější vejce ze zahraničí pro ně tedy nejsou relevantní alternativou. Jelikož se k ukončení prodeje klecových vajec zavázala drtivá většina subjektů na maloobchodním trhu, půjde v tomto případě zejména o výrobce potravin (pekařské výrobky, majonézy atd.) a gastronomii (restaurace, hotely, jídelny, catering).

V této souvislosti je nutno zmínit, že v obou zmíněných segmentech odběratelů vajec mají závazek k ukončení používání klecových vajec do roku 2025 téměř všechny velké nadnárodní společnosti⁵⁹, a to v celé EU, mnohdy

⁵⁴ Pro srovnání – v roce 2017 si největší zemědělský holding, Agrofert, půjčoval v průměru za 3,4% ročně (zdroj: <https://bit.ly/3blvz77>). Zároveň nejaktuálnější údaj pro Dlouhodobé náklady úvěrů poskytnuté nefinančním podnikům, který uvádí Česká národní banka, byl v prosinci 2019 na úrovni 3,37% (zdroj: <https://bit.ly/3bMdSb4>).

⁵⁵ Viz např. Wageningen Economic Research (<https://bit.ly/2CdIu0H>), Chorvatsko – Luneta (<https://bit.ly/2CDQIU5>)

⁵⁶ Např. týdeník Ekonom, 13.9.2018, strana 32

⁵⁷ Viz např. vyjádření místopředsedy představenstva Proagro Zdeňka Mlázovského (<https://bit.ly/37oXmdJ>)

⁵⁸ Filozofie prémiové ceny stojí a padá s tím, že máme k dispozici prémiový produkt nebo službu. Ona „prémiovost“ se přitom relativně špatně hodnotí. Může jí být dosaženo buď nejvyšší kvalitou, anebo šikovným marketingem. V praxi snadno najdeme příklady, kdy obojí funguje dobře i špatně. Strategii nejvyšší kvality například úspěšně používá Rolls Royce a neúspěšně Maybach, jehož prodej za úhlavním konkurentem silně zaostávají. Rolls Royce totiž šikovně využívá i „prémiovosti značky“ neboli marketingu, na čemž Maybach s více než padesátiletou přestávkou stavět nemůže. Jako příklad šikovného marketingu se svého času daly využívat obleky Hugo Boss, versus obleky OP Prostějov šité v té samé továrně. Zdroj: <https://bit.ly/2UPG1VP>

⁵⁹ Namátkově – výrobci potravin: Nestlé, Pepsico, Mars, Mondelez, Danone, Kraft-Heinz, Unilever, Kellogg, Ferrero, Tchibo, Oetker Group, Lindt, Barilla, Nomad Foods; hotely: Accor, Louvre hotels, IHG, Marriot, Best Western, Whitbread, Hilton, Radisson; catering: Compass, Sodexo, Aramark, Elior, Newrest, SV Group, Camst, CIR Food, ISS, CH&CO (zdroj: <https://bit.ly/2OJMW24>)

i celosvětově. Zbývající část odběratelů je tak tvořena zejména lokálními subjekty působícími pouze nebo převážně na českém trhu.

Lze přitom důvodně předpokládat, že právě u lokálních českých subjektů bude větší tendence zůstat u svého dosavadního dodavatele vajec a akceptovat zvýšení ceny o 20 až 40 haléřů odůvodněné změnou české legislativy⁶⁰, spíše než vyhledávat levnější alternativu z dovozu. Větší pružnost z hlediska změny země původu vajec by šlo naopak očekávat u velkých nadnárodních společností, kde však tomuto kroku brání právě zmíněné závazky. Nutno dodat, že u zpracovatelů potravin a gastronomie by případné promítnutí zvýšené ceny vajec (o 20 až 40 haléřů za kus) do ceny koncového výrobku obvykle nijak nevybočilo z běžného navyšování cen, které se děje pravidelně na základě nejrůznějších faktorů.

Přes výše zmíněné důvody je racionální předpokládat, že pro některé odběratele bude cena suroviny nejdůležitějším kritériem a po ukončení českých klecových chovů upřednostní levnější klecová vejce z dovozu. Z druhé strany však nelze odhlédnout od celkového vývoje na evropském trhu s vejci, kdy v důsledku korporátních závazků⁶¹ lze do roku 2025 predikovat v celé EU strmý růst poptávky po vejcích z alternativních chovů a naopak výrazný pokles poptávky po vejcích z klecových chovů. Počet společností, které přijímají takové závazky, přitom celoevropsky každoročně roste i v důsledku cílených nátlakových kampaní⁶². Lze proto důvodně očekávat, že čeští producenti nebudou mít problém nahradit část dosavadních odběratelů, kteří budou chtít přejít na klecová vejce z dovozu, jinými odběrateli v rámci EU, kteří budou vyžadovat a hledat dodavatele vajec z bezklecových chovů. Při popsaném vývoji se naopak jeví být značně rizikové spoléhat se na stále se zmenšující část odběratelů, kteří jsou a budou ochotni odebírat vejce z klecových chovů.⁶³

VLIV ZÁKAZU KLECOVÉHO CHOVU NA DRŮBEŽÁŘSKÝ SEKTOR V RAKOUSKU

V Rakousku byly klecové chovy nosnic zakázány již v roce 2004 s účinností od roku 2009 pro neobohacené klece, přičemž pro obohacené klece platila výjimka do konce roku 2019. Rakousko je tedy zemí, kde již proběhla kompletní transformace v důsledku legislativního zákazu (na rozdíl např. od Německa, kde platí přechodné období do roku 2025) a je tedy tou nejpříhodnější zemí, na které lze zkoumat vliv legislativního zákazu na konkurenceschopnost producentů vajec v kontextu jednotného trhu EU.

V roce 2005 bylo v Rakousku chováno cca. 4,7 milionů nosnic, z toho zhruba 53 % v klecových chovech. Soběstačnost v produkci vajec se držela na 74 %. V roce 2009 vstoupil v účinnost zákaz neobohacených klecových systémů, po kterém zůstalo v klecových chovech pouze 5 % nosnic na základě výjimky pro existující obohacené klece. Soběstačnost se v letech 2009-2010 držela kolem 75 %. Na konci roku 2018 (nejnovější dostupná data) již bylo v Rakousku chováno 6,7 milionů slepic, tedy o více než 40 % více než před účinností zákazu, a soběstačnost v produkci vajec stoupla na 91 %, přičemž podíl klecových chovů těsně před plnou účinností zákazu klesl na méně než 1 %.⁶⁴

Uvedená data tak jednoznačně potvrzují hypotézu, že zákaz klecových chovů nosnic nejenže nemusí konkurenceschopnost producentů vajec ohrozit, ale může jít naopak ruku v ruce s výrazným posílením tohoto

⁶⁰ Za zmínku stojí i specifický případ české skupiny Agrofert, která je jak producentem vajec, tak jejich zpracovatelem v rámci výroby potravin. I zde lze logicky předpokládat, že bude upřednostňováno použití vajec z vlastní české výroby oproti dovozu.

⁶¹ Kromě společností zmíněných v pozn. 73 má celoevropsky závazky i téměř celý segment retailu, namátkově např. Lidl, Kaufland, Carrefour, Aldi Nord, Aldi Süd, Tesco, Metro Group, Auchan, Ahold-Delhaize, Edeka, E.Leclerc, Groupe Casino, REWE Group (zdroj: <https://bit.ly/2OJMW24>)

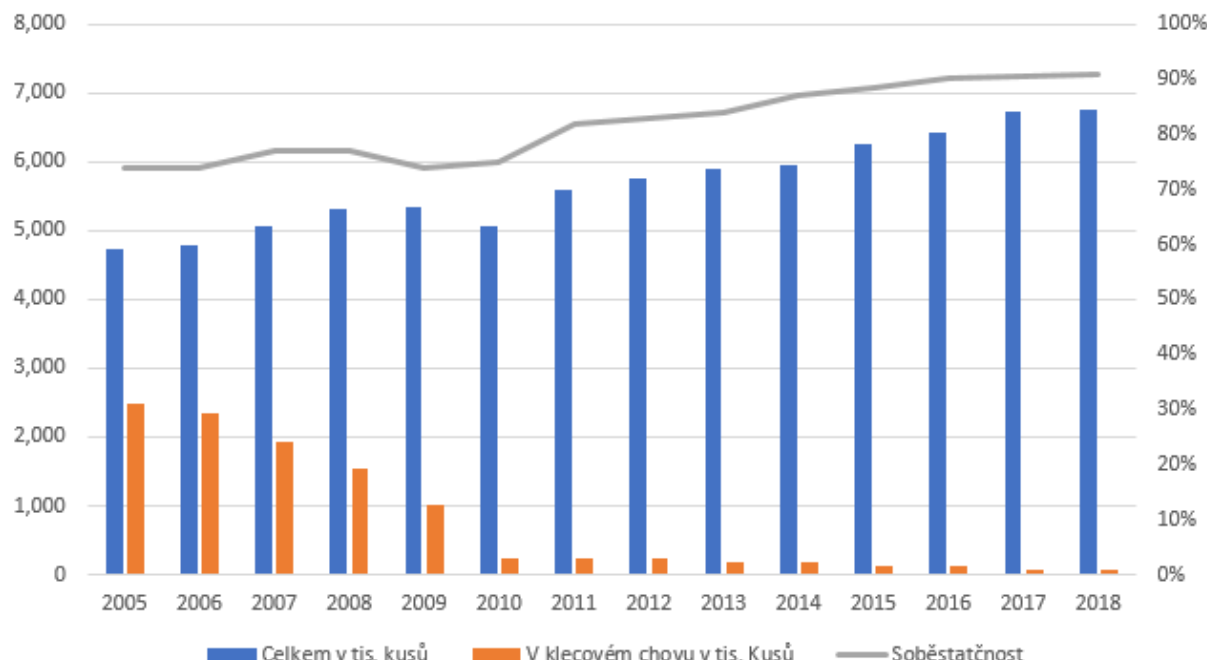
⁶² Viz např. slovenská kampaň proti řetězci Coop Jednota, která vedla k přijetí memoranda, jímž se slovenská drůbežářská unie zavazuje přestavět všechny chovy nosnic na bezklecové do roku 2030: <https://bit.ly/2tTKTB8>, <https://bit.ly/38EIUAQ>

⁶³ Viz též např. doporučení nizozemské banky Rabobank specializující se na investice do zemědělství, které jednoznačně hovoří o nízké perspektivnosti investic do klecového chovu nosnic: <https://bit.ly/2OK09I8>

⁶⁴ Zdroje: <https://bit.ly/2OKV9TD>, <https://bit.ly/2UMkpN1>, <https://bit.ly/3bH9KcK>

sektoru. Jedním z možných vysvětlení tohoto vývoje může být narůstající celospolečenské povědomí o způsobu chovu nosnic, plynoucí z politické diskuse o přijetí legislativního zákazu, a zároveň posílení prestiže tuzemské produkce, které může být pro producenty značnou marketingovou výhodou⁶⁵.

Graf 5: VLIV ZÁKAZU KLECOVÝCH CHOVŮ NA DRŮBEŽÁŘSKÝ SEKTOR V RAKOUSKU

DOTAČNÍ PŘÍLEŽITOSTI A FINANČNÍ DOPAD NA ČESKÉ VEŘEJNÉ ROZPOČTY

Pro případnou dotační podporu českých zemědělců ohledně tranzice na neklecové chovy se **nabízí zejména využití prostředků z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD)**, v jehož rámci se kombinují finanční zdroje žadatele, státního rozpočtu a Evropské unie.

A) PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2007–2013

V předchozím programovém dotačním období 2007–2013 nabízel Operační Program rozvoje venkova (financovaný z části státním rozpočtem a z části z EAFRD) možnost požádat o dotování investice do přestavby neobohacených klecových chovů nosnic na obohacené klece v rámci opatření OSY I., podopatření „1.1.1 Modernizace zemědělských podniků“ a „3.2. Zahájení činnosti mladých zemědělců“.

V rámci programu „1.1.1 Modernizace zemědělských podniků“ mohli čeští chovatelé slepic společně s ostatními zemědělci EU žádat o dotaci ve výši:

- 40 % na investice pořízené zemědělci v jiných oblastech než znevýhodněných oblastech (označených zkratkou LFA)
- 50 % na investice pořízené mladými zemědělci (od 18let, do 40let věku včetně)

⁶⁵ K tomu viz např. vyjádření viceprezidenta Svazu obchodu a cestovního ruchu ČR Pavla Mikošky pro ČT (<https://bit.ly/31QHTSH>):

„Pokud se podaří to, k čemu se obchodníci zavázali a na trhu v České republice v roce 2025 budou pouze vejce z neklecových chovů, tak to musí být marketingová a obchodní výhra pro české chovatele, protože ze zahraničí, např. z Polska, se dováží spousta vajec, která jsou právě z těchto klecových chovů, a pokud budeme schopni zpropagovat české vejce, které pochází pouze z těch neklecových chovů, tak to bude pro všechny společná marketingová výhra a marketingový nástroj, jak uspět v konkurenci zahraničních dodavatelů vajec.“

- 50 % na investice pořízené zemědělci ve znevýhodněných oblastech
- 60 % na investice pořízené mladými zemědělci (od 18let, do 40let věku včetně)

Tyto dotace byly poskytovány z celkové výše způsobilých výdajů projektu v rozsahu 0,1 – 30 mil. Kč = z výdajů v souladu s pravidly vyhlášené výzvy na investice do hospodářských a skladových nemovitostí, strojů a technologií, tedy i do přestavby, či nové výstavby obohacených klecových chovů nosnic. Maximální výše dotace, kterou mohlo každé IČ získat z opatření OSY I. „1.1.1 Modernizace zemědělských podniků“ během celého programového dotačního období 2007–2013, byla omezena na 90 mil. Kč.⁶⁶ **Celkově bylo v daném programovém období z daného opatření OSY vyplaceno cca 10 miliard korun**, přičemž je ale v současné době již nemožné dohledat konkrétní účel dané žádosti, jelikož tento údaj dotační orgán ve veřejně dostupných zdrojích nespécifikuje a u drtivé většiny projektů již uplynula 5letá lhůta povinné publicity, takže dle provedeného námtkového šetření již ani na svých webových stránkách nezveřejňují údaje o svých dotačně podpořených projektech.

B) PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2014–2020

V rámci programového období 2014–2020 nabízí Státní zemědělský intervenční fond možnost čerpání relevantních dotací v rámci Programu rozvoje venkova 2014–2020 s rozpočtem cca 96 miliard korun, z čehož cca 62 miliard korun (2,17 mld. EUR) pochází z unijních zdrojů (z fondu EAFRD, jehož celkový rozpočet pro celou EU v daném období činí cca 95,6 mld. EUR⁶⁷) a 34 miliard korun z českého rozpočtu⁶⁸. **V rámci této částky je předpoklad, že cca 11 % dostupných zdrojů (tedy cca 10,5 miliardy korun) alokováno do oblasti „Zpracování zemědělských produktů, dobré životní podmínky zvířat“**. Hypoteticky se tak již v tomto programovém období nabízí pro české zemědělce možnost čerpat prostředky v řádu několika miliard korun (zhruba 3,5 miliardy korun, bereme-li v potaz že do konce programového období zbývá jedna třetina, jelikož žádosti je možné čerpat až do roku 2021, a za předpokladu, že dotace jsou alokovány rovnoměrně v čase). Poměr prostředků mezi státním rozpočtem a EAFRD je v tomto případě zhruba 1:2, v případě hypotetického scénáře využití dosavadních prostředků pro provedení tranzice na bezklecové chovy, celkových nákladech ve výši 4,2 miliard korun a 50% spoluúčasti ekonomických subjektů by tak 2,1 miliardy korun financovaly samotné subjekty, 1,4 miliardy Evropská unie prostřednictvím fondu EAFRD a 700 milionů korun by šlo z českých veřejných rozpočtů.

C) PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2021–2027

Jelikož je racionální předpokládat, že v dosavadním programovém období již Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) nebude reflektovat případnou tranzici na neklecové chovy ve svých výzvách v Programu rozvoje venkova, a ani samotní producenti se nestihnout na dané výzvy připravit, považujeme za nejpravděpodobnější variantu možnost spolufinancování tranzice v rámci programů nového rozpočtového období Unie 2021–2027.

Rozpočet Evropské unie na nové období je v tuto chvíli ve stádiu příprav, nicméně z dosavadních zveřejněných informací vyplývá, že **s fondem EAFRD se počítá i do budoucího období**, přičemž současný návrh počítá s alokací pro tento fond ve výši **70 - 78,8 miliardy Euro**⁶⁹, tedy snížení o zhruba 18 - 28% oproti předcházejícímu rozpočtovému období, způsobené zejména odchodem Velké Británie z Evropské unie. Maximální částka alokovaná pro ČR je v tuto chvíli stále v jednání, nicméně pro řádovou úvahu můžeme v tuto chvíli uvažovat o snížení prostředků alokovaných pro ČR o podobnou hodnotu, tedy 18 – 28 % **na částku zhruba 45-50 miliard**

⁶⁶ Zdroj: Veřejně dostupné zdroje EU a Ministerstva zemědělství, zpracování Radek Novák, externí konzultant a projektový manažer (radynov@seznam.cz)

⁶⁷ Zdroj: <https://bit.ly/2FvOGHY>

⁶⁸ Zdroj: <https://bit.ly/2USCu9B>

⁶⁹ Srovnej <https://bit.ly/2YipWku> a <https://bit.ly/2Wi5acc>

Kč, přičemž se obecně počítá se snížení kofinancování z prostředků EU, podobně jako u jiných fondů, na hodnotu zhruba 40 – 50 % z celkové výše prostředků poskytnutých formou dotace.⁷⁰ Dalším, v tuto chvíli jasným, faktem zůstává skutečnost, že v rámci druhého pilíře Společné zemědělské politiky Evropské unie, kterou financuje právě EAFRD, zůstává jako jednou z oblastí intervence oblast „Dobrych životních podmínek zvířat“⁷¹, do které lze jednoznačně zařadit i životní podmínky nosnic.

Obecně lze tedy konstatovat, že i v novém rozpočtovém období Evropské unie budou pro české zemědělce k dispozici finanční nástroje, které mohou využít pro přestavbu chovů na bezklecové. **Jak moc ovšem tyto nástroje budou zacíleny právě na tuto konkrétní oblast již ovšem do značné míry závisí i na české veřejné správě**, konkrétně na Ministerstvu zemědělství a Státních zemědělském intervenčním fondu. Z výše uvedených faktů vyplývá, že je možné připravit dotační výzvy pro podporu tranzice na neklecové chovy, v jejichž rámci by řádově polovinu nákladů pokrývali samotní zemědělci, čtvrtinu prostředky EU a čtvrtinu české veřejné finance, s možností zvýšení či snížení podílu zemědělců a českých veřejných financí (zvýšení příspěví ze strany fondů EU se v tuto chvíli jeví jako nepravděpodobné).

Převeďeno na čísla by to při celkové hodnotě tranzice v maximální výši 4,6 miliardy korun znamenalo náklady cca 2,3 miliardy korun pro producenty, 1,15 miliardy korun by tvořil příspěvek z fondu EAFRD a 1,15 miliardy korun by byl příspěvek českých veřejných rozpočtů. Při srovnání alokovaných prostředků na podobné projekty v rámci předcházejících období je přitom možné konstatovat, že tato částka řádově nijak nevybočuje z možností Programu rozvoje venkova.

Je přitom racionální předpokládat, že na přestavbu chovů na bezklecové budou čeští producenti hledat dotační podporu z titulu investice do dobrých životních podmínek zvířat výrazně snáze než v případě prosté výměny klecových technologií v důsledku konce životnosti. **Při vhodně nastavené dotační podpoře tak může být celková finanční zátěž pro české producenty fakticky totožná s variantou nedotované obnovy klecových technologií (max. 2,3 mld Kč).**

Pro úplnost ještě dodáváme kontext předchozích kapitol, tedy zejména skutečnost, že v důsledku korporátních závazků a z nich plynoucích vlivů budou muset čeští producenti upravit na bezklecové chovy minimálně 60 procent současné klecové produkce bez ohledu na případný zákaz, a i na tuto tranzici budou moci čerpat výše zmíněné dotační prostředky. V případě legislativního zákazu může tedy dojít ke zvýšení žádostí o dotační prostředky na přeměnu chovů z titulu zákazu o zhruba 40 procent objemu finančních prostředků⁷². Přímý náklad zákazu pro stát tak bude v případě představeného dotačního scénáře maximálně cca. 0,46 miliardy korun, zatímco celkový maximální náklad pro stát na tranzici způsobenou kombinací tržních vlivů a legislativního zákazu v případě daného dotačního scénáře bude cca 1,15 miliardy korun.

Veškeré analyzované varianty a jejich dopady na veřejné rozpočty je možné shlédnout v níže uvedené tabulce:

Tabulka 8: PŘEDPOKLÁDANÁ MATICE NÁKLADŮ PŘI OČEKÁVANÉ DOTAČNÍ PODPOŘE

(Mld. Kč)	Celková tranzice		Tranzice v důsledku zákazu	
	Min	Max	Min	Max
Producenti	1,55	2,3	0,62	0,92
EAFRD	0,78	1,15	0,31	0,46
Rozpočet ČR	0,78	1,15	0,31	0,46
Celkem	3,1	4,6	1,24	1,84

⁷⁰ Zdroj: Tamtéž

⁷¹ <https://bit.ly/2usGcee>

⁷² Za předpokladu plné nediskrétnosti jednotlivých kapitálových položek. Reálně může být například potřeba stavby nové budovy vyvolána již z titulu poptávky v důsledku korporátních závazků, nebo až v důsledku legislativního zákazu. Vezmeme-li do úvahy i tento případný vliv, pak daná hodnota může oscilovat na úrovni cca 30 až 50 procent.

ZÁVĚR

Z výsledků analýzy plyne pro další diskuzi nad tématem případného zákazu klecových chovů v České republice několik důležitých závěrů. Předně je třeba říci, že dosavadně prezentovaná fakta nad ekonomickými náklady tranzice pracovala s částkou zhruba o třetinu vyšší, než je maximální částka identifikovaná v této práci na základě analýzy dostupných dat. V současné veřejné diskuzi rovněž zcela absentovalo ekonomické vyčíslení dalších relevantních faktorů, které jsou již nedílnou součástí sociální reality v kontextu daného tématu, tedy zejména vzrůstající vliv korporátních závazků, kontext provozních ekonomik chovů po zákazu klasických klecí v roce 2012, či ekologické priority Evropské unie, které umožňují část tranzice financovat z unijních prostředků. Věříme, že tato práce pomohla tyto chybějící vlivy kvantifikovat, a tudíž zahrnout do debaty. Dále pak tato práce přinesla srovnání se zeměmi EU, které již podobnou tranzici provedly, či jí v současné době procházejí, a dokázala, že i při odstranění klecových chovů je možné produkční kapacity trhu vajec nejenom stabilizovat a udržet, ale dokonce podnítit jejich další růst. V neposlední řadě tato analýza ukázala, že investiční prostředky nutné k plné tranzici jsou plně v možnostech jak samotných subjektů, tak českých veřejných rozpočtů, a že obavy nad drastickým zdražením vajec či likvidací českého drůbežářského průmyslu nejsou na místě.

Autoři práce tudíž věří, že tato analýza podnítí novou úroveň debaty nad tématem dalšího osudu slepic v České republice, založenou více na faktech a méně na dojmech a nepodložených tvrzeních.

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA 1 – BILANCE VÝROBY A SPOTŘEBY VAJEC V ČR

Bilance výroby a spotřeby vajec (mil. ks)

	Výroba	z toho samoz.	Dovoz	Vývoz	Spotřeba
1993	3 400	1 700		200,0	3 200,0
1994	2 999	952			2 943,0
1995	3 047	1 155	48,0	165,0	3 001,0
1996	2 948	1 145	57,0	180,0	2 825,0
1997	3 322	1 586	51,3	128,0	3 245,3
1998	3 600	1 620	43,2	83,4	3 559,8
1999	3 307	1 594	26,0	127,5	3 205,5
2000	3 064	1 567	68,0	59,0	3 073,0
2001	3 190	1 658	45,8	60,6	3 174,2
2002	3 150	1 321	64,3	140,7	3 073,6
2003	2 626	982	117,0	143,0	2 600,0
2004	2 423	944	290,4	175,6	2 537,8
2005	2 148	876	409,7	165,9	2 393,8
2006	2 191	968	497,2	159,9	2 528,3
2007	2 203	958	519,4	372,1	2 350,3
2008	2 647	926	421,6	180,1	2 888,5
2009	2 275	916	527,9	146,3	2 656,6
2010	2 125	888	615,7	191,7	2 549,0
2011	2 168	896	647,5	157,5	2 658,8
2012	2 001	852	650,5	179,5	2 472,0
2013	2 160	926	614,4	255,5	2 519,2
2014	2 237	943	676,0	214,4	2 698,6
2015	2 174	928	799,0	199,7	2 773,3
2016	2 161	848	781,7	211,3	2 731,0
2017	2 284	815	659,0	224,0	2 719,0
2018	2 293	770	653,0	271,0	2 675,0
2019*	2 400	816	650,0	280,0	2 770,0

Zdroj: <https://bit.ly/2YloDKQ>, <https://bit.ly/37e5KN4>

PŘÍLOHA 2 – POČTY SLEPIC V KOMERČNÍCH CHOVECH DLE TYPU CHOVŮ V EU ZA ROK 2018⁷³

Commission

 Number of laying hens by farming method (maximum capacity) according to Member States notifications under Commission Regulation 2017/1185, Art. 12(b) - Annex III.10

2018			% by farming method in respective MS			
Member State (MS)	Total laying hens in MS	% MS / EU	% enriched	% barn	% free range	% organic
DE	53 488 130	12.8%	6.5%	52.0%	19.5%	12.0%
IT*	50 052 079	12.0%	54.7%	38.1%	3.3%	4.0%
PL	48 536 018	11.6%	84.5%	11.2%	3.6%	0.7%
UK	46 601 368	11.2%	35.2%	5.2%	56.9%	2.7%
FR	46 513 090	11.2%	60.8%	8.0%	21.3%	9.9%
ES	43 563 356	10.4%	82.3%	9.4%	7.4%	0.9%
NL	33 003 630	7.9%	16.1%	61.0%	16.0%	6.9%
BE	10 249 111	2.5%	36.7%	46.4%	12.2%	4.8%
PT	9 242 795	2.2%	90.1%	6.7%	2.6%	0.5%
RO	8 910 068	2.1%	62.0%	33.8%	3.3%	0.8%
SE	8 679 219	2.1%	9.2%	71.6%	3.1%	16.1%
HU	8 055 074	1.9%	70.4%	28.5%	0.8%	0.3%
AT	6 843 952	1.6%	0.8%	64.1%	23.5%	11.6%
CZ	6 600 835	1.6%	83.3%	15.7%	0.6%	0.4%
BG	4 985 283	1.2%	55.4%	41.1%	3.5%	0.0%
DK	4 867 997	1.2%	15.2%	45.7%	8.0%	31.1%
EL	4 549 458	1.1%	78.0%	12.2%	4.6%	5.2%
FI	4 219 525	1.0%	59.6%	30.5%	3.1%	6.7%
IE	3 601 813	0.9%	52.2%	1.1%	43.4%	3.3%
SK	3 230 532	0.8%	83.3%	15.6%	0.9%	0.2%
LT	2 982 521	0.7%	89.5%	9.9%	0.1%	0.5%
LV	2 860 470	0.7%	85.6%	11.7%	2.7%	0.1%
HR	1 943 512	0.5%	72.9%	24.6%	2.4%	0.1%
SI	1 525 408	0.4%	42.2%	39.1%	16.3%	2.4%
EE	960 849	0.2%	81.7%	8.1%	4.9%	5.3%
CY	497 129	0.1%	74.8%	14.1%	9.1%	1.9%
MT	344 680	0.1%	96.9%	3.1%	0.0%	0.0%
LU	114 200	0.0%	0.0%	79.0%	10.5%	10.5%
* updated						
TOTAL (28 MS)	417 022 102	100%	50.4%	28.5%	15.7%	5.4%

Zdroj: <https://bit.ly/2BCVbXy>

⁷³ Pozornému čtenáři neunikne skutečnost, že statistiky Evropského statistického úřadu vycházejí za rok 2018 u ČR z počtu nosnic 6,6 milionu kusů oproti 4,92 milionů prezentovaných ČSÚ. To je dáno zejména tím, že statistiky ESÚ počítají s maximálními kapacitami chovů, kdežto ČSÚ vychází z reálného průměrného počtu nosnic. Rozdíly statistických metod mají ovšem marginální roli v případě např. procentuálních zastoupení jednotlivých typů chovů.

PŘÍLOHA 3 – ANALÝZA ÚČETNÍCH ZÁVĚREK PRODUCENTŮ VAJEC V ČR 2015

Název	Tržby	Výkonová spotřeba	Osobní náklady	Provozní výsledek hospodaření	Odpisy	EBIDTA	Provozní marže v %	Výsledek hospodaření před zdaněním	HV jako % z tržeb	Relevantní dlouhodobé závazky	Splacení dlouhodobých závazků z HV
AG MAIWALD a.s.	CZK 440 671	CZK 390 371	CZK 22 481	CZK 20 291	CZK 17 697	CZK 37 988	4,60%	CZK 21 503	4,88%	CZK 262 825	12,22
AGPI a. s. Písek	CZK 383 438	CZK 278 451	CZK 41 804	-CZK 12 115	CZK 17 291	CZK 5 176	-3,16%	-CZK 15 413	-4,02%	CZK 35 279	-2,29
AGPI Vajax spol. s r. o., hospodářství Vrcovice	CZK 42 138	CZK 30 087	N/A	CZK 335	CZK 6 788	CZK 7 123	0,80%	-CZK 161	-0,38%	CZK 15 393	-95,61
AGROPODNIK Hodonín, a. s.	CZK 220 308	CZK 170 167	CZK 36 291	CZK 10 654	CZK 11 397	CZK 22 051	4,14%	CZK 10 454	4,06%	CZK -	0,00
AGROS Vyškov – Dědice a. s.	CZK 67 530	CZK 45 510	CZK 19 743	CZK 3 261	CZK 8 251	CZK 11 512	4,83%	CZK 2 547	3,77%	CZK 20 757	8,15
BIKOS CZ, spol. s r. o.	CZK 390 370	CZK 337 558	CZK 36 925	CZK 6 483	CZK 3 561	CZK 10 044	1,66%	CZK 5 792	1,48%	CZK -	0,00
BLUDOVSKÁ a. s., hospodářství Třebešek	CZK 173 720	CZK 131 888	CZK 34 055	CZK 14 537	CZK 15 301	CZK 29 838	8,37%	CZK 11 384	6,55%	CZK 27 668	2,43
BOHEMIA VITAE a. s.	CZK 238 771	CZK 159 169	CZK 21 387	CZK 8 697	CZK 11 629	CZK 20 326	3,64%	CZK 6 120	2,56%	CZK 37 853	6,19
Česká vejce FARMS s.r.o.	CZK 122 305	CZK 100 294	CZK 19 972	CZK 1 654	CZK 3 895	CZK 5 549	1,35%	CZK 1 642	1,34%	CZK 17 714	10,79
DRUKO STŘÍŽOV s. r. o., hospodářství Střížov	CZK 107 617	CZK 86 625	CZK 13 008	CZK 4 410	CZK 3 731	CZK 8 141	4,10%	CZK 4 170	3,87%	CZK 1 839	0,44
DŽV Rychnov nad Kněžnou a.	CZK 143 157	CZK 105 674	CZK 17 711	CZK 2 634	CZK 8 191	CZK 10 825	1,84%	CZK 2 097	1,46%	CZK 14 107	6,73
MAVE JIČÍN a. s.	CZK 225 503	CZK 194 238	CZK 32 834	CZK 5 977	CZK 14 170	CZK 20 147	2,65%	CZK 4 978	2,21%	CZK 27 775	5,58
PODNIK PRO VÝROBU VAJEC V KOSÍČKÁCH s. r. o., hospodářství Kosičky	CZK 125 283	CZK 96 418	CZK 14 195	CZK 7 939	CZK 4 896	CZK 12 835	6,34%	CZK 7 288	5,82%	CZK 2 646	0,36
PROAGRO NYMBURK a. s.	CZK 704 481	CZK 554 562	CZK 1 518	CZK 53 583	CZK 38 269	CZK 91 852	7,61%	CZK 51 604	7,33%	CZK 39 279	0,76
Schubert Partner, a.s.	CZK 1 082 511	CZK 996 679	CZK 40 102	CZK 28 925	CZK 12 709	CZK 41 634	2,67%	CZK 25 392	2,35%	CZK 93 182	3,67
STATEK BOR ZEOS s. r. o., hospodářství Bor	CZK 41 850	CZK 30 545	CZK 19 128	CZK 3 564	CZK 8 246	CZK 11 810	8,52%	CZK 3 287	7,85%	CZK 16 891	5,14
TROUBECKÁ HOSPODÁŘSKÁ a. s., hospodářství Troubky	CZK 101 673	CZK 89 771	CZK 23 700	CZK 6 518	CZK 13 973	CZK 20 491	6,41%	CZK 5 292	5,20%	CZK 44 926	8,49
UNIKOM a. s., Kutná Hora, hospodářství Markovice	CZK 1 327 446	CZK 1 227 263	CZK 133 933	CZK 26 915	CZK 29 555	CZK 56 470	2,03%	CZK 21 497	1,62%	CZK 28 438	1,32
VEJCE CZ s. r. o.	CZK 265 716	CZK 208 615	CZK 25 941	CZK 25 191	CZK 10 169	CZK 35 360	9,48%	CZK 22 769	8,57%	CZK 49 381	2,17
Vema Chrudim	CZK 176 414	CZK 165 571	CZK 16 005	CZK 7 872	CZK 14 426	CZK 22 298	4,46%	CZK 3 920	2,22%	CZK 142 997	36,48
ZD SENICE NA HANÉ, hospodářství Drahanovice	CZK 319 313	CZK 239 751	CZK 68 169	CZK 24 407	CZK 29 673	CZK 54 080	7,64%	CZK 17 845	5,59%	CZK 148 465	8,32
ZEMASPOL Uherský Brod a. s., hospodářství Uherský Brod	CZK 75 688	CZK 49 763	CZK 28 508	CZK 3 290	CZK 14 976	CZK 18 266	4,35%	CZK 3 377	4,46%	CZK 17 783	5,27
ZEMĚDĚLSKÁ CÍTOV a. s., hospodářství Cítov	CZK 37 382	CZK 30 814	CZK 7 638	CZK 8 387	CZK 7 067	CZK 15 454	22,44%	CZK 5 796	15,50%	CZK 65 596	11,32
ZEMĚDĚLSKÝ PODNIK, a. s. Město Albrechtice,	CZK 35 930	CZK 32 939	CZK 14 859	CZK 1 761	CZK 7 707	CZK 9 468	4,90%	CZK 1 193	3,32%	CZK 1 836	1,54
ZEVOŠ a.s.	CZK 602 743	CZK 487 590	CZK 80 470	CZK 10 232	CZK 22 374	CZK 32 606	1,70%	CZK 11 247	1,87%	CZK 85 854	7,63
Průměr	CZK 298 078	CZK 249 613	CZK 32 099	CZK 11 016	CZK 13 438	CZK 24 454	5%	CZK 9 425	4%	CZK 47 939	2

2016

Název	Tržby	Výkonová spotřeba	Osobní náklady	Provozní výsledek hospodaření	Odpisy	EBIDTA	Provozní marže v %	Výsledek hospodaření před zdaněním	HV jako % z tržeb	Relevantní dloudohobé závazky	Splacení dlouhodobých závazků z HV
AG MAIWALD a.s.	CZK 722 359	CZK 649 273	CZK 42 484	CZK 20 344	CZK 29 301	CZK 49 645	2,82%	CZK 7 142	0,99%	CZK 264 019	36,97
AGPI a. s. Písek	CZK 388 449	CZK 269 846	CZK 41 852	CZK 10 169	CZK 8 990	CZK 19 159	2,62%	CZK 7 414	1,91%	CZK 9 672	1,30
AGPI Vajax spol. s r. o., hospodářství Vrcovice	CZK 41 567	CZK 31 388	N/A	-CZK 2 395	CZK 3 915	CZK 1 520	-5,76%	-CZK 2 809	-6,76%	CZK 12 668	-4,51
AGROPODNIK Hodonín, a. s.	CZK 257 320	CZK 222 598	CZK 44 881	-CZK 11 089	CZK 15 455	CZK 4 366	-4,31%	CZK 6 236	2,42%	CZK 35 068	5,62
AGROS Vyškov – Dědice a. s.	CZK 57 249	CZK 44 412	CZK 19 351	CZK 633	CZK 10 170	CZK 10 803	1,11%	CZK 109	0,19%	CZK 18 345	168,30
BIKOS CZ, spol. s r. o.	CZK 347 872	CZK 290 165	CZK 34 129	CZK 18 185	CZK 4 202	CZK 22 387	5,23%	CZK 17 896	5,14%	-CZK 65	0,00
BLUDOVSKÁ a. s., hospodářství Třešňek	CZK 141 055	CZK 123 123	CZK 34 571	CZK 10 097	CZK 15 308	CZK 25 405	7,16%	CZK 9 405	6,67%	CZK 19 978	2,12
BOHEMIA VITAE a. s.	CZK 195 997	CZK 146 409	CZK 23 251	CZK 4 677	CZK 11 901	CZK 16 578	2,39%	CZK 5 134	2,62%	CZK 40 149	7,82
Česká vejce FARMS s.r.o.	CZK 109 191	CZK 103 465	CZK 20 132	-CZK 7 272	CZK 2 058	-CZK 5 214	-6,66%	-CZK 7 310	-6,69%	CZK 87 051	-11,91
DRUKO STŘÍŽOV s. r. o., hospodářství Střížov	CZK 108 823	CZK 91 993	CZK 13 329	CZK 1 406	CZK 3 693	CZK 5 099	1,29%	CZK 1 284	1,18%	CZK 7 822	6,09
DŽV Rychnov nad Kněžnou a.	CZK 138 139	CZK 99 508	CZK 17 516	CZK 4 904	CZK 8 388	CZK 13 292	3,55%	CZK 4 477	3,24%	CZK 12 692	2,83
MAVE JIČÍN a. s.	CZK 236 232	CZK 189 643	CZK 34 819	CZK 7 894	CZK 13 915	CZK 21 809	3,34%	CZK 6 995	2,96%	CZK 40 814	5,83
PODNIK PRO VÝROBU VAJEC V KOSÍČKÁCH s. r. o., hospodářství Kosíčky	CZK 128 473	CZK 105 780	CZK 14 945	CZK 4 428	CZK 5 000	CZK 9 428	3,45%	CZK 3 477	2,71%	CZK 2 578	0,74
PROAGRO NYMBURK a. s.	CZK 709 321	CZK 569 902	CZK 1 526	CZK 73 752	CZK 38 047	CZK 111 799	10,40%	CZK 71 866	10,13%	CZK 72 606	1,01
Schubert Partner, a.s.	CZK 1 101 433	CZK 996 509	CZK 42 112	CZK 46 332	CZK 18 062	CZK 64 394	4,21%	CZK 44 391	4,03%	CZK 92 150	2,08
STATEK BOR ZEOS s. r. o., hospodářství Bor	CZK 33 850	CZK 30 361	CZK 20 074	CZK 6 623	CZK 8 384	CZK 15 007	19,57%	CZK 6 491	19,18%	CZK 19 233	2,96
TROUBECKÁ HOSPODÁŘSKÁ a. s., hospodářství Troubky	CZK 91 987	CZK 84 380	CZK 24 189	CZK 8 194	CZK 13 617	CZK 21 811	8,91%	CZK 7 227	7,86%	CZK 38 548	5,33
UNIKOM a. s., Kutná Hora, hospodářství Markovice	CZK 1 324 829	CZK 1 180 476	CZK 137 100	CZK 27 681	CZK 29 708	CZK 57 389	2,09%	CZK 22 530	1,70%	CZK 22 006	0,98
VEJCE CZ s. r. o.	CZK 246 248	CZK 175 474	CZK 23 129	CZK 33 161	CZK 12 961	CZK 46 122	13,47%	CZK 30 087	12,22%	CZK 103 316	3,43
Vema Chrudim	CZK 215 333	CZK 198 227	CZK 20 643	CZK 22 902	CZK 15 154	CZK 38 056	10,64%	CZK 19 116	8,88%	CZK 147 917	7,74
ZD SENICE NA HANÉ, hospodářství Drahanovice	CZK 321 566	CZK 234 678	CZK 68 116	CZK 30 737	CZK 32 006	CZK 62 743	9,56%	CZK 24 119	7,50%	CZK 132 108	5,48
ZEMASPOL Uherský Brod a. s., hospodářství Uherský Brod	CZK 75 215	CZK 46 885	CZK 29 800	CZK 9 951	CZK 15 314	CZK 25 265	13,23%	CZK 9 435	12,54%	CZK 31 618	3,35
ZEMĚDELSKÁ CÍTOV a. s., hospodářství Cítov	CZK 31 904	CZK 28 784	CZK 7 329	-CZK 618	CZK 7 244	CZK 6 626	-1,94%	-CZK 2 781	-8,72%	CZK 52 067	-18,72
ZEMĚDELSKÝ PODNIK, a. s. Město Albrechtice,	CZK 36 926	CZK 34 652	CZK 15 085	CZK 241	CZK 7 443	CZK 7 684	0,65%	-CZK 493	-1,34%	CZK 8 012	-16,25
ZEVOŠ a.s.	CZK 612 619	CZK 527 189	CZK 80 823	CZK 44 021	CZK 6 385	CZK 50 406	7,19%	CZK 44 664	7,29%	CZK 101 652	2,28
Průměr	CZK 306 958	CZK 259 005	CZK 33 799	CZK 14 598	CZK 13 465	CZK 28 063	5%	CZK 13 444	4%	CZK 54 881	9

2017

Název	Tržby	Výkonová spotřeba	Osobní náklady	Provozní výsledek hospodaření	Odpisy	EBIDTA	Provozní marže v %	Výsledek hospodaření před zdaněním	HV jako % z tržeb	Relevantní dlouhodobé závazky	Splacení dlouhodobých závazků z HV
AG MAIWALD a.s.	CZK 720 801	CZK 605 555	CZK 52 267	CZK 61 489	CZK 36 405	CZK 97 894	8,53%	CZK 50 780	7,04%	CZK 221 802	4,37
AGPI a. s. Písek	CZK 392 513	CZK 253 014	CZK 44 006	CZK 5 014	CZK 10 514	CZK 15 528	1,28%	CZK 2 040	0,52%	CZK 3 038	1,49
AGPI Vajax spol. s r. o., hospodářství Vrcovice	CZK 30 392	CZK 21 024	CZK -	CZK 1 144	CZK 1 701	CZK 2 845	3,76%	CZK 793	2,61%	CZK 9 943	12,54
AGROPODNIK Hodonín, a. s.	CZK 303 479	CZK 208 454	CZK 46 399	CZK 53 779	CZK 19 165	CZK 72 944	17,72%	CZK 43 908	14,47%	CZK 12 338	0,28
AGROS Vyškov – Dědice a. s.	CZK 56 022	CZK 43 982	CZK 20 309	-CZK 5 434	CZK 9 879	CZK 4 445	-9,70%	-CZK 4 941	-8,82%	CZK 16 723	-3,38
BIKOS CZ, spol. s r. o.	CZK 379 403	CZK 320 042	CZK 32 273	CZK 23 262	CZK 3 790	CZK 27 052	6,13%	CZK 23 300	6,14%	CZK -	0,00
BLUDOVSKÁ a. s., hospodářství Třemešek	CZK 155 868	CZK 121 587	CZK 36 555	CZK 16 108	CZK 15 116	CZK 31 224	10,33%	CZK 15 746	10,10%	CZK 12 713	0,81
BOHEMIA VITAE a. s.	CZK 206 200	CZK 160 023	CZK 26 788	CZK 22 376	CZK 15 336	CZK 37 712	10,85%	CZK 20 178	9,79%	CZK 30 098	1,49
Česká vejce FARMS s.r.o.	CZK 257 750	CZK 213 794	CZK 29 465	CZK 11 016	CZK 6 794	CZK 17 810	4,27%	CZK 6 468	2,51%	CZK 97 848	15,13
DRUKO STŘÍŽOV s. r. o., hospodářství Střížov	CZK 93 369	CZK 68 198	CZK 11 341	CZK 12 029	CZK 3 204	CZK 15 233	12,88%	CZK 11 886	12,73%	CZK 1 025	0,09
DŽV Rychnov nad Kněžnou a.	CZK 172 888	CZK 105 802	CZK 20 522	CZK 25 102	CZK 8 638	CZK 33 740	14,52%	CZK 24 490	14,17%	CZK 5 974	0,24
MAVE JIČÍN a. s.	CZK 291 223	CZK 211 339	CZK 38 990	CZK 25 343	CZK 14 104	CZK 39 447	8,70%	CZK 24 667	8,47%	CZK 44 263	1,79
PODNIK PRO VÝROBU VAJEK V KOSÍČKÁCH s. r. o., hospodářství Kosičky	CZK 135 796	CZK 135 796	CZK 21 257	CZK 25 629	CZK 7 871	CZK 33 500	18,87%	CZK 24 793	18,26%	CZK -	0,00
PROAGRO NYMBURK a. s.	CZK 570 166	CZK 570 166	CZK 65 647	CZK 118 897	CZK 44 725	CZK 163 622	20,85%	CZK 120 040	21,05%	CZK 35 631	0,30
Schubert Partner, a.s.	CZK 1 429 085	CZK 1 261 425	CZK 47 149	CZK 98 093	CZK 16 186	CZK 114 279	6,86%	CZK 95 522	6,68%	CZK 15 000	0,16
STATEK BOR ZEOS s. r. o., hospodářství Bor	CZK 38 679	CZK 28 338	CZK 21 317	CZK 4 699	CZK 9 522	CZK 14 221	12,15%	CZK 4 361	11,27%	CZK 11 562	2,65
TROUBECKÁ HOSPODÁŘSKÁ a. s., hospodářství Troubky	CZK 97 383	CZK 85 681	CZK 25 143	CZK 9 972	CZK 12 983	CZK 22 955	10,24%	CZK 7 036	7,23%	CZK 12 303	1,75
UNIKOM a. s., Kutná Hora, hospodářství Markovice	CZK 1 354 072	CZK 1 244 297	CZK 143 491	CZK 30 028	CZK 29 448	CZK 59 476	2,22%	CZK 24 894	1,84%	CZK 30 000	1,21
VEJCE CZ s. r. o.	CZK 293 517	CZK 185 631	CZK 26 976	CZK 78 544	CZK 15 818	CZK 94 362	26,76%	CZK 75 109	25,59%	CZK 82 512	1,10
Vema Chrudim	CZK 267 678	CZK 222 960	CZK 22 145	CZK 50 504	CZK 17 415	CZK 67 919	18,87%	CZK 46 561	17,39%	CZK 31 451	0,68
ZD SENICE NA HANÉ, hospodářství Drahanovice	CZK 309 643	CZK 221 891	CZK 67 213	CZK 30 646	CZK 30 563	CZK 61 209	9,90%	CZK 25 626	8,28%	CZK 95 315	3,72
ZEMASPOL Uherský Brod a. s., hospodářství Uherský Brod	CZK 85 347	CZK 45 483	CZK 31 068	CZK 9 274	CZK 16 558	CZK 25 832	10,87%	CZK 8 719	10,22%	CZK 22 976	2,64
ZEMĚDĚLSKÁ CÍTOV a. s., hospodářství Cítov	CZK 33 558	CZK 27 508	CZK 6 347	CZK 5 170	CZK 7 120	CZK 12 290	15,41%	CZK 3 246	9,67%	CZK 44 349	13,66
ZEMĚDĚLSKÝ PODNIK, a. s. Město Albrechtice,	CZK 37 023	CZK 31 811	CZK 15 366	CZK 2 593	CZK 6 790	CZK 9 383	7,00%	CZK 1 183	3,20%	CZK 12 066	10,20
ZEVOŠ a.s.	CZK 545 553	CZK 452 340	CZK 81 937	CZK 44 657	CZK 27 884	CZK 72 541	8,19%	CZK 42 636	7,82%	CZK 43 957	1,03
Průměr	CZK 330 296	CZK 273 846	CZK 37 359	CZK 30 397	CZK 15 501	CZK 45 899	10%	CZK 27 962	9%	CZK 35 715	3

2018

Název	Tržby	Výkonová spotřeba	Osobní náklady	Provozní výsledek hospodaření	Odpisy	EBIDTA	Provozní marže v %	Výsledek hospodař ení před zdaněním	HV jako % z tržeb	Relevantní dlouhodobé závazky	Splacení dlouhodobých závazků z HV
AG MAIWALD a.s.	CZK 764 532	CZK 666 829	CZK 59 052	CZK 23 609	CZK 42 350	CZK 65 959	3,09%	20 396	2,67%	305 283	14,968
AGPI a. s. Písek	CZK 224 174	CZK 190 083	CZK 42 525	CZK 327 981	CZK 73 632	CZK 401 613	146,31%	104 965	46,82%	0	0,000
AGPI Vajax spol. s r. o., hospodářství Vrcovice	CZK 34 570	CZK 24 192	CZK -	CZK 1 048	CZK 1 701	CZK 2 749	3,03%	687	1,99%	9 278	13,505
AGROPODNIK Hodonín, a. s.	CZK 238 672	CZK 206 539	CZK 43 331	-CZK 3 551	CZK 16 785	CZK 13 234	-1,49%	-3 495	-1,46%	5 762	-1,649
AGROS Vyškov – Dědice a. s.	CZK 57 661	CZK 41 603	CZK 20 969	CZK 2 025	CZK 8 445	CZK 10 470	3,51%	1 534	2,66%	13 157	8,577
BIKOS CZ, spol. s r. o.	CZK 393 423	CZK 331 855	CZK 33 642	CZK 25 797	CZK 2 578	CZK 28 375	6,56%	26 100	6,63%	0	0,000
BLUDOVSÁ a. s.,	CZK 121 117	CZK 110 155	CZK 50 845	CZK 13 315	CZK 18 575	CZK 31 890	10,99%	12 757	10,53%	18 365	1,440
BOHEMIA VITAE a. s.	CZK 205 986	CZK 162 850	CZK 27 799	CZK 13 146	CZK 15 009	CZK 28 155	6,38%	10 880	5,28%	39 647	3,644
Česká vejce FARMS s.r.o.	CZK 188 773	CZK 165 953	CZK 26 511	-CZK 1 401	CZK 7 038	CZK 5 637	-0,74%	-3 964	-2,10%	83 920	-21,171
DRUKO STŘÍŽOV s. r. o.,	CZK 80 889	CZK 73 713	CZK 9 960	CZK 2 391	CZK 1 676	CZK 4 067	2,96%	2 588	3,20%	0	0,000
DŽV Rychnov nad Kněžnou a.	CZK 134 591	CZK 105 056	CZK 19 103	-CZK 320	CZK 8 848	CZK 8 528	-0,24%	-488	-0,36%	4 440	-9,098
MAVE JIČÍN a. s.	CZK 253 234	CZK 195 803	CZK 44 518	CZK 5 082	CZK 15 596	CZK 20 678	2,01%	4 025	1,59%	36 816	9,147
PODNIK PRO VÝROBU VAJEK V KOŠÍČKÁCH s. r. o.,	CZK 177 144	CZK 139 982	CZK 22 580	CZK 6 298	CZK 8 916	CZK 15 214	3,56%	6 128	3,46%	0	0,000
PROAGRO NYMBURK a. s.	CZK 691 631	CZK 574 286	CZK 70 063	CZK 53 999	CZK 48 861	CZK 102 860	7,81%	54 284	7,85%	70 077	1,291
Schubert Partner, a.s.	CZK 1 180 373	CZK 1 068 574	CZK 48 420	CZK 34 449	CZK 19 056	CZK 53 505	2,92%	34 319	2,91%	0	0,000
STATEK BOR ZEOS s. r. o.,	CZK 34 439	CZK 33 078	CZK 22 005	CZK 2 234	CZK 9 692	CZK 11 926	6,49%	2 036	5,91%	10 731	5,271
TROUBECKÁ HOSPODÁŘSKÁ	CZK 93 293	CZK 77 611	CZK 26 023	CZK 7 495	CZK 12 683	CZK 20 178	8,03%	20 365	21,83%	56 500	2,774
UNIKOM a. s., Kutná Hora, hospodářství Markovice	CZK 1 359 858	CZK 1 231 996	CZK 155 557	CZK 29 547	CZK 34 791	CZK 64 338	2,17%	23 512	1,73%	35 583	1,513
VEJCE CZ s. r. o.	CZK 285 787	CZK 188 831	CZK 30 558	CZK 24 328	CZK 26 910	CZK 51 238	8,51%	21 913	7,67%	63 691	2,907
Vema Chrudim	CZK 267 678	CZK 250 557	CZK 24 523	CZK 5 431	CZK 18 328	CZK 23 759	2,03%	200	0,07%	35 671	178,355
ZD SENICE NA HANÉ,	CZK 295 460	CZK 216 752	CZK 69 169	CZK 21 278	CZK 30 325	CZK 51 603	7,20%	13 660	4,62%	109 294	8,001
ZEMASPOL Uherský Brod a. s., hospodářství Uherský Brod	CZK 83 296	CZK 54 649	CZK 33 472	CZK 2 870	CZK 16 206	CZK 19 076	3,45%	2 407	2,89%	16 666	6,924
ZEMĚDĚLSKÁ CÍTOV a. s.,	CZK 30 645	CZK 28 526	CZK 7 217	CZK 3 002	CZK 7 017	CZK 10 019	9,80%	1 135	3,70%	41 865	36,885
ZEMĚDĚLSKÝ PODNIK, a. s.	CZK 40 727	CZK 35 255	CZK 18 646	CZK 4 395	CZK 6 858	CZK 11 253	10,79%	3 455	8,48%	22 791	6,597
ZEVOŠ a.s.	CZK 506 041	CZK 429 173	CZK 54 195	CZK 16 060	CZK 12 093	CZK 28 153	3,17%	18 242	3,60%	5 218	0,286
Průměr	CZK 309 760	CZK 264 156	CZK 38 427	CZK 24 820	CZK 18 559	CZK 43 379	10%	CZK 15 106	6%	CZK 39 390	11